

युवक विभाग भवितव्यलेख

थोडक्यात ओळख

क्रीडा, विज्ञान, पूरक शिक्षण अशी अनेक माध्यमे वापरून स्वतःमध्ये बदल करण्यासाठी व इतरांना त्यांच्यामधील बदल करण्यासाठी मदत करण्याची संधी मिळावी म्हणून युवक सदस्यांचे शिक्षण होणे गरजेचे असते. असे शिक्षण शालेय व महाविद्यालयीन वयात व त्यानंतरही चालू राहावे म्हणून युवक विभागात दले चालवली जातात.

प्रासंगिक साप्ताहिक अथवा मासिक सहभागापासून पूर्णवेळ कार्यकर्त्यांपर्यंत अनेक जण या युवक संघटनेचा भाग असतात. या युवक संघटनेतून जी मनुष्यशक्ती निर्माण होते, ती प्रबोधिनीच्या अन्य विभागांमध्ये प्रबोधिनीचे देशाचे रूप पालटण्यासाठी सहभागी होते. असे पूर्णवेळ कार्यकर्ते घडवणे, आपल्या विविध क्षेत्रांमध्ये उत्तम पराक्रम करणारे युवक घडवणे व सामाजिक अडी-अडचणींच्या वेळी धावून जाणारे युवक तयार करणे हे युवक विभागाचे काम आहे. त्यासाठीच सध्या १६ शालेय दले व ८ महाविद्यालयीन दलांवर मिळून सुमारे ७०० सक्रिय व २०० प्रासंगिक सहभागी होणारे युवक, सध्या युवक संघटनेचा भाग आहेत. यातूनच गेल्या दहा वर्षांमध्ये १६ पूर्णवेळ कार्यकर्ते कामाला लागले, तर दलांवर गेली पाच वर्षे १०० च्या आसपास संख्येने युवक विविध जबाबदाऱ्या दलांवरील मार्गदर्शक म्हणून घेत आहेत.

प्रबोधिनीचा विविध ठिकाणी विस्तार व्हावा, राष्ट्रीय एकात्मतेची कामे पुढे जावीत व अन्य विभागांमध्येही गुणवत्तापूर्ण काम वाढावे यासाठी युवक विभागातील शिक्षण चालू आहे. वृत्ती घडण्यासाठी युवकांना वयाच्या विविध टप्प्यांवर विविध मानसिक आंदोलनांना सामोरे जावे लागते. या वेळी सामूहिक प्रयत्नांनी चारित्र्य-घडण ही सहजसाध्य होते.

१) कोणत्याही उपक्रमासाठी आवश्यक ते ज्ञान व कौशल्य स्वतः मिळवता येऊ लागले, २) सकारात्मक विधायक बदल घडवण्यासाठी आवश्यक त्या वृत्ती विकसित झाल्या, ३) सर्व प्रकारचे स्वावलंबन - विशेषतः प्रेरणेचे स्वावलंबनही जमले असेल, ४) देशप्रश्नांवर काम करण्याच्या अथवा देशात विचारप्रबोधन-कार्यप्रबोधन करण्यासाठीच्या संधी व व्यक्तिगत आयुष्यातील कर्तव्ये यांचे संतुलित व्यवस्थापन जमले असेल, ५) हे करताना अनेकांबरोबर संघटित प्रयत्न करण्याची वृत्ती विकसित झालेली असेल व ६) गटाला मिळून सुस्पष्ट ध्येय सापडलेले असेल, तर प्रबोधिनीतील युवकाची घडण पूर्ण झाली असे म्हणता येईल.

विभागाच्या प्राधान्याच्या कार्यदिशा:

१) समूहगुणविकसन, २) नेतृत्वगुणविकसन, ३) भौगोलिक विस्तार, ४) राष्ट्रीय एकात्मता, ५) युवशक्ती-प्रबोधन

संकल्पित सहाव्या प्राधान्याची कार्यदिशा: ६) उद्योजकता विकास आणि सामाजिक उद्योजकता

युवक विभागाचे कार्यपरिणाम व प्राधान्याच्या कार्यदिशांशी असलेला संबंध

१. समूहगुणविकसन कार्यदिशा
 २. नेतृत्वगुणविकसन कार्यदिशा
 ३. भौगोलिक विस्तार कार्यदिशा
 ४. राष्ट्रीय एकात्मता कार्यदिशा
- समूहगुणविकसन कार्यदिशेचे कार्यविधान: नवीन मनुष्यघडणीची केंद्रे व विस्तार केंद्रांवर सुरुवातीपासूनच समूहगुणविकसनाचे काम होईल अशी कार्यपद्धत बसवणे. त्यासाठी सध्याच्या विभाग व केंद्रांवर समूहगुणविकसनाचे प्रयोग करणे.
 - नेतृत्वगुणविकसन कार्यदिशेचे कार्यविधान: ज्ञान प्रबोधिनीची नेतृत्व विकसनाची शिक्षण-प्रणाली प्रबोधिनीच्या प्रस्थापित केंद्रांवर रुजवणे व नवीन मनुष्यघडणीच्या केंद्रांवर त्याचा वापर करून कार्यकर्त्यांचे नेतृत्वविकसन करणे.
 - भौगोलिक विस्तार कार्यदिशेचे कार्यविधान: ज्ञान प्रबोधिनीच्या सर्व कार्यदिशा, सर्व केंद्रे आणि विभाग यांच्या साहचर्याने देशातील सहा राज्यांत आणि महाराष्ट्राच्या सहा विभागांमध्ये स्थायी संपर्क केंद्रांचे रुपांतर अनुक्रमे विस्तार केंद्रात व केंद्रात करणे.
 - राष्ट्रीय एकात्मता कार्यदिशेचे कार्यविधान: भारतातील वैविध्यपूर्ण अशा सर्व समाजगटांमध्ये तसेच आव्हानात्मक व सीमावर्ती राज्यांमध्ये समावेशक विस्तारासाठी राष्ट्रीय एकात्मतेच्या संवर्धनासाठी पायाभरणी करणे
 - युवक विभागाचा कार्यपरिणाम १: नित्य उपक्रमांमधून मार्गदर्शक व युवकांची संख्या वाढत असतानाच त्याच वेळी त्यातून दीर्घकाळ कामात राहू शकणाऱ्या, जागा व कामाचे स्वरूप यासाठी लवचिक राहू शकणाऱ्या युवकांची संचाधारित संघटना उभी राहणे.
 - युवक विभागाचा कार्यपरिणाम ३: संस्था /संघटना यांच्याबरोबर साहचर्याद्वारे प्रबोधिनीचे विविध उपक्रम/ कार्यपद्धती समाजात पोहोचवण्याची रचना तयार करणे.
 - युवक विभागाचा कार्यपरिणाम क्र. १, ३ व वरील चार कार्यदिशांची कार्यविधाने यातील संबंध:
 - लवचिकता हा एक अत्यंत महत्त्वाचा समूहगुण आहे. तसेच दीर्घकाळ कामात राहण्यासाठीही समूहगुणांचा प्रगत टप्प्यांवरील विकास आवश्यक आहे. त्यासाठी संख्या वाढतानाच म्हणजेच नवीन प्रकारचे युवक नवीन जागांवर संपर्कात येत असतानाही समूहगुणांचा विचार पहिल्यापासून करायचा आहे, हा समूहगुणविकसन कार्यदिशेच्या कार्यविधानातील आग्रह युवक विभागाच्या कार्यपरिणामात व्यक्त झालेला दिसतो. यादृष्टीने उद्दिष्ट क्र. ८, १३ व २० ही पाहावीत.
 - संचाधारित संघटना उभी राहतानाच नेतृत्वाचे विविध स्तर कार्यरत होणे अपेक्षित असते. त्या दृष्टीने लवचिक युवकांमध्ये नेतृत्वगुणविकसन होत

राहणेही अपेक्षित आहे. त्यासाठीच्या रचनाही नवीन युवक नवीन जागांवर संपर्कात येत असताना पहिल्यापासूनच लावायच्या आहेत. यादृष्टीने उद्दिष्ट क्र. १९ व २१ ही पाहावीत.

- ही संघटना फक्त पुण्यात न उभी राहता प्रबोधिनीच्या योजनेनुसार भारतभरात विविध ठिकाणी उभी राहणे अपेक्षित आहे. ती ज्या उद्दिष्टांसाठी पुण्यात उभी राहिल, त्याच उद्दिष्टांसाठी त्याही गावांमध्ये उभी राहिल. भौगोलिक विस्तार कार्यदिशेच्या कार्यविधानाशी संबंधाच्या दृष्टीने उद्दिष्ट क्र. ७ पाहावे. अशी संघटना कार्यपरिणाम ३ नुसार आवश्यक तेथे अन्य संस्थांशी साहचर्य करेल.
- या संघटनेचा विस्तार होताना सर्व प्रकारच्या समाजगटांपर्यंत पोचणे व समाजातील आंतरिक एकता या संघटनेच्या उपक्रमांमुळे वाढीस लागणे असेही अपेक्षित आहे. त्या दृष्टीने उद्दिष्ट क्र. ६, ही संघटना फक्त पुण्यात न उभी राहता प्रबोधिनीच्या योजनेनुसार भारतभरात विविध ठिकाणी उभी राहणे अपेक्षित आहे. ती ज्या उद्दिष्टांसाठी पुण्यात उभी राहिल, त्याच उद्दिष्टांसाठी त्याही गावांमध्ये उभी राहिल. राष्ट्रीय एकात्मता कार्यदिशेच्या कार्यविधानाशी संबंधाच्या दृष्टीने उद्दिष्ट क्र. ६, १०, व १२ ही पाहावीत. अशी संघटना कार्यपरिणाम ३ नुसार आवश्यक तेथे अन्य संस्थांशी साहचर्य करेल.
- प्राधान्याची कार्यदिशा नसली, तरी संशोधन कार्यदिशेशी युवक विभागाचे उद्दिष्ट २२ याच कार्यपरिणामाद्वारे जोडता येते; व अन्तर्गत गुणवत्तेशी जोडताना उद्दिष्ट क्र. ४ व १७ पाहावे.

५. युवशक्ती प्रबोधन,

- युवशक्ती प्रबोधन कार्यदिशेचे कार्यविधान लिहिलेले नसले तरी त्या कार्यदिशेचे भवितव्यलेखातील वर्णन पुढील प्रमाणे आहे: युवक वयोगटात (वय १६ ते ३०) प्रबोधिनीशी नाते जोडले जाणाऱ्या युवक-युवतींचे प्रेरणाजागरण व क्षमतासंवर्धन करणे.
- या शिवाय समूहगुणविकसन, नेतृत्वगुणविकसन, राष्ट्रीय एकात्मता या वर वर्णन केलेल्या कार्यदिशा तसेच उद्योजकता, अन्तर्गत गुणवत्ता या कार्यदिशांशी युवक विभागाच्या कार्यपरिणाम क्र. २ चा संबंध जोडता येतो.
- युवक विभागाचा कार्यपरिणाम क्र. २: व्यक्तींचा स्वधर्म सापडून देणारी रचना युवक विभागाच्या कामात तयार होणे
- युवक विभागाचा कार्यपरिणाम क्र. २ व वरील सहा कार्यदिशांची कार्यविधाने यातील संबंध:
 - व्यक्तीच्या कौशल्यांपलीकडील मानसिक व आत्मिक क्षमतांचा विकास झाल्याशिवाय, त्यांची प्रेरणा सुस्थिर झाल्याशिवाय उत्तम व स्थिर नेतृत्व

विकसित होऊ शकत नाही. व्यक्तीची आदर्श घडण कशी व्हावी याचा विचार नित्याच्या कामात होत राहण्यासाठी वरील कार्यपरिणाम मांडला आहे.

- समूहगुण कार्यदिशेशी वरील प्रकारे संबंध जोडताना उद्दिष्ट क्र. १४ व २३ पाहावीत; नेतृत्वगुणविकसन कार्यदिशेशी संबंध जोडताना उद्दिष्ट क्र. १८ पाहावे; राष्ट्रीय एकात्मता कार्यदिशेशी संबंध जोडताना उद्दिष्ट क्र. ११ पाहावे, युवशक्ती प्रबोधन (काही प्रमाणात शालेय वयोगटातील अनौपचारिक शिक्षण) याच्याशी संबंध जोडताना उद्दिष्ट क्र. १, २, १५ व १६ ही पाहावीत; उद्योजकतेशी संबंध जोडताना उद्दिष्ट क्र. ५; प्राधान्य नसले तरी स्त्री शक्ती प्रबोधन कार्यदिशेशी उद्दिष्ट क्र. ३ व अन्तर्गत गुणवत्तेशी संबंध जोडताना उद्दिष्ट क्र. ९ व २४ जोडता येते.

उद्दिष्टांची अनुक्रमणिका:

उद्दिष्ट क्र. १ ते ३ ही मध्यवर्ती भवितव्यलेखातही तारांकित म्हणून म्हटलेली आहेत.

उद्दिष्ट क्र.	उद्दिष्टाचे संक्षिप्त नाव व पूर्ण वाक्य	प्राधान्य
१*	विद्यारंभ, विद्याव्रत, वीरव्रत - विद्यारंभ, विद्याव्रत, वीरव्रतामध्ये वेगवेगळे प्रयोग होऊन, वीरव्रताची प्रक्रिया विचार व प्रयोग करून दृढ करणे	उच्च
२*	किशोर विकास - किशोरी विकास प्रमाणेच १२ ते १६ वर्षे वयोगटातील ग्रामीण भागातील मुलगांसाठी किशोर विकास कार्यक्रम प्रयोग आणि संशोधनाने सिद्ध करून तिचा विस्तार करणे.	उच्च
३*	युवकांचे स्त्री-शक्ती विषयक प्रबोधन - शारीरिक फरकांमुळे स्त्रियांना जाणवणाऱ्या प्रश्नांपासून आत्मसन्मान, प्रतिनिधित्व, संधी या संदर्भातील स्त्री प्रश्नांबद्दलची युवकांची जाणीव वाढवणे.	उच्च
४	संख्यात्मक वाढ - १२००० सक्रिय युवक शालेय व महाविद्यालयीन दलांवर मिळून पुढील दहा वर्षांमध्ये आणणे.	उच्च
५	उद्योजकता विकास - उद्योजकतेद्वारे नीतिमंत श्रीमंती निर्माण करण्यासाठी काम करणाऱ्या आणि उद्योगातून देशप्रश्न सोडवू पाहणाऱ्या युवकांचे साहचर्य जाळे बळकट होणे. युवक विभागातून ५० उद्योगांचे प्रयोग होणे.	उच्च
६	राष्ट्रीय एकात्मता: सीमावर्ती राज्यांमधील काम - सीमावर्ती व प्रश्नग्रस्त राज्यांमध्ये, तसेच राष्ट्रीय एकात्मता दृष्टीने आदर्श घालून देणाऱ्या राज्यांमध्येही (जम्मू-काश्मीर, पंजाब, लडाख, छत्तीसगड, ओडिशा, मध्य प्रदेश, झारखंड, आसाम, अरुणाचल, मणिपूर) या राज्यांपैकी सहा राज्यांमध्ये एक उपक्रम केंद्र, ३ स्थायी संपर्क केंद्र व १० अस्थायी संपर्क केंद्र तयार होण्याच्या दृष्टीने संपर्क व सामूहिक कृती स्थानिक गटामध्ये घडण्यासाठी रचना बसवणे.	उच्च
७	भौगोलिक विस्तार - २०३२ साली, २ जिल्हे व ५ तालुक्यांमधील २० गावांमध्ये मासिक उपक्रम सुरू होणे. पुणे विभागात एक विस्तार केंद्र स्थिर करणे. महाराष्ट्रातील नाशिक, अमरावती आणि	उच्च

	नागपूर या विभागांमध्ये संपर्क व सामूहिक कृती स्थानिक गटामध्ये घडण्यासाठी रचना बसवणे.	
८	प्रथम व द्वितीय प्रतिज्ञा - दलांवर वा उपक्रमात सहभागी होणारे युवक, प्रबोधिनीच्या प्रथम व द्वितीय प्रतिज्ञा आपणहून घेतील असे वातावरण तयार करणे	कमी
९	पूर्णवेळ कार्यकर्ते - तृतीय प्रतिज्ञित कार्यकर्ते, संचालकांच्या आदेशानुसार विविध विभागांमध्ये पूर्णवेळ काम करणारे कार्यकर्ते, व विभागप्रमुखांना उत्तरदायी असणारे कार्यकर्ते असे तीन प्रकारचे एकूण ७५ कार्यकर्ते तयार होतील	उच्च
१०	राष्ट्रीय एकात्मता: पुण्यातील संपर्क यंत्रणा - सीमावर्ती व प्रश्नग्रस्त राज्यांमधील राष्ट्रीय एकात्मतेच्या कामांसाठी पुण्यात संपर्क यंत्रणा निर्माण करणे.	उच्च
११	राष्ट्रीय एकात्मता: शिक्षणानुभव - राष्ट्रीय एकात्मतेच्या अभ्यासासाठीचे युवक वयोगटासाठीचे दर्शन-अनुभव-अभ्यास-आव्हाने या साखळीवर आधारित अभ्याससंच विकसित करणे व ते सर्वत्र पोहोचवण्यासाठी प्रशिक्षित कार्यकर्त्यांचा गट तयार होणे.	मध्यम
१२	समाजगट संपर्क यंत्रणा - विविध समाजगटांमध्ये पोचून युवकशक्ती जागृत करणारी प्रबोधिनीच्या कामात तिला आणू शकणारी संपर्क यंत्रणा निर्माण करणे.	उच्च

उद्दिष्ट क्र.	उद्दिष्टाचे संक्षिप्त नाव व पूर्ण वाक्य	प्राधान्य
१३	समूहगुण जाणवणे - दल का घेतो याबद्दलचा सामूहिक विचार/समज मार्गदर्शक गटामध्ये तयार होणे व ती दलावरील अधिकाधिक जणांना जाणवणे.	कमी
१४	समूहगुण-प्रशिक्षण - युवकांचे/ शालेय विद्यार्थ्यांचे समूहगुण (गटबांधणीसंबंधीचे पैलू) विकसित होण्यासाठी त्यांना विविध कौशल्यांचे प्रशिक्षण देणारी रचना स्थिर करणे. (गटचर्चा, नियोजन व कार्यवाही, व्यवस्थापन, संवाद कौशल्य)	मध्यम

१५	दलांवर स्वधर्मशोध - जीविका (career goals) ध्येये व जीवनध्येय (life goals) निश्चित करता येणे, त्यातील दलाचे/संघटनेचे स्थान समजणे आणि दल व बाहेरील आयुष्य यांची सांगड घालता येणे.	उच्च
१६	सहवासातून वृत्तिघडण: रचना - वृत्तिघडण अधिक परिणामकारक होण्यासाठी व ती दीर्घकाळ टिकण्यासाठी अल्पमुदतीची (१ ते ३ महिने) आश्रमीय पद्धतीची सहवास व्यवस्था युवकांसाठी उपलब्ध करणारी रचना व त्यासाठी आवश्यक त्या आस्थापना तयार करणे.	कमी
१७	वैचारिक तयारी - वाङ्मय/वैचारिकांचा सोपा सहजपणे वापरात राहिलेला अनुभवसंच तयार झाला असेल.	उच्च
१८	नेतृत्वाच्या संधी - विविध वयोगटात आणि विविध निमित्ताने आलेल्या सर्वांना नेतृत्वाची संधी देणे व शिक्षणाची रचना बसवणे.	कमी
१९	कार्यविकास व्यक्तिविकास: समतोल - मनुष्यघडणीचे अन्तर्गत काम चालू ठेवतानाच बाह्य परिस्थितीला प्रतिसाद अधिकाधिक समतोलपणे देता येणे; किंवा कार्यविस्तार व व्यक्तिघडण यातील समतोल साधता येणे.	मध्यम
२०	कार्यपद्धतीचा वापर वाढ - प्रबोधिनीची कार्यपद्धती समजणे व त्याचा युवक विभागातील वापर वाढवणे/अधिक परिणामकारक करणे. (शोधबोध, सहविचार इ.) संघटनेची व्यक्तिनिरपेक्ष असलेली आदर्श कार्यपद्धती व व्यवहारात व्यक्तींच्या मर्यादा यातील फरक लक्षात आला तरीसुद्धा संघटनेच्या कार्यपद्धतीबद्दलचा विश्वास वाढणे.	मध्यम
२१	संचाधारित फळ्या - १. प्रत्येक महाविद्यालयीन दलावर व शालेय दलांच्या भागामध्ये मार्गदर्शकांची पुढची फळी (cadre) तयार होत राहण्याची विकेंद्रित रचना बसणे. २. Cadre संख्यावाढ - व गुणवत्तावाढ; lateral entrants cadre शी जोडले जाणे	उच्च
२२	सैद्धांतिकरण - १० वर्षांअखेर सर्व कामांचे अधिकाधिक तपशील उपलब्ध असणे. निष्पत्तींमध्ये नोंदवलेल्या महत्त्वाच्या संघटन प्रक्रिया प्रमाणित होऊन/सैद्धांतिकरण होऊन सर्वांच्या नित्य वापरात येणे.	कमी

२३	युवक संघटन सहविचार: आत्मपरीक्षण - प्रतोदपदाची वा त्यापेक्षा अधिक जबाबदारी घेतलेल्या प्रत्येकासाठी आत्मपरीक्षणाची रचना उपलब्ध असणे व आत्मपरीक्षणानंतर स्वतःमध्ये सुयोग्य बदल करण्याची वृत्ती नेतृत्व करत असतानाही विशेषत्वाने विकसित करणे.	कमी
२४	वैराग्यपूर्ण तृतीय प्रतिज्ञा: संख्यावाढ - वैराग्यपूर्ण तृतीय प्रतिज्ञा घेतलेल्या कार्यकर्त्यांची पुरेशी संख्या युवक विभागात तयार करणे.	मध्यम

उद्दिष्ट १: विद्यारंभ - विद्याव्रत - वीरव्रत: विद्यारंभ, विद्याव्रत, वीरव्रतामध्ये वेगवेगळे प्रयोग होऊन,

वीरव्रताची प्रक्रिया विचार व प्रयोग करून दृढ करणे

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहा वर्षांसाठी सातत्याने प्रयोग.

उद्दिष्ट कशासाठी: १. चालू कामातील गुणवत्तावाढीसाठी २. नवीन ठिकाणी विस्तारासाठी ३. नवोन्मेषता

उद्दिष्टाचे दर्शक:

- १) निवेश (उपक्रम/ कार्यक्रम) आणि गरजा (गट, व्यक्ति) यांची स्पष्टता आली असेल.
- २) सहभागी व्यक्तींचे (मार्गदर्शक, मुले) विविध पातळ्यांवरील स्वावलंबन वाढलेले असेल.

कार्यपरिणाम:

व्यक्तींचा स्वधर्म सापडून देणारी रचना युवक विभागाच्या कामात तयार होणे

कार्यपरिणामाचे दर्शक:

व्यक्तींना प्रबोधिनीच्या कामात पुष्कळ वेळ देता येतो आणि स्वतंत्र प्रज्ञेने ते कामात भर घालतात.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	विद्यारंभ ते वीरव्रत या व्यक्ति-विकासाच्या सातत्याचा विचार अभ्यासपूर्वक मांडणे	१) विद्यारंभ ते वीरव्रत या संपूर्ण प्रक्रियेतून गेलेले ३० युवक असतील.
२	सर्व मार्गदर्शकांचा वीरव्रत संस्कार होणे; व मार्गदर्शकांना वीरव्रत वा विद्याव्रत संस्काराचे महत्व समजून ते त्यांच्या आचरणात आलेले असणे.	२) विद्याव्रताचे कार्यक्रम मार्गदर्शक प्रमुखांच्या कमीत कमी हस्तक्षेपाने स्वतःहून घडवून आणतील. ३) व्यक्तिगत आयुष्य आणि संघटनात्मक आयुष्य यातला समतोल साधणे मार्गदर्शकांना जमेल
३	शालेय दलांची नियमित कार्यक्रमांची मध्यवर्ती संकल्पना म्हणून पंचकोशाच्या प्रक्रियेच्या अभ्यासाच्या आधारे विद्याव्रत दृढ करणे	४) दलांचे कार्यसंकल्प (उद्दिष्ट-कार्यक्रम) ५) विविध आर्थिक-सामाजिक गटांना योग्य अशा उपक्रमांची साखळी तयार असेल. ६) प्रतोद गटाची या विषयाच्या मांडणीमधली प्रगल्भता ७) सर्व उपक्रम 'व्रताच्या' परिप्रेक्ष्यात घडवता येणे

४	विद्यारंभ संस्कार सर्व किशोरांसाठी घडवून आणणे	८) विद्यारंभाचे प्रत्यक्ष होणारे कार्यक्रम ९) किशोर दले कार्यसंकल्प
५	महाविद्यालयीन दलांची उपक्रम बांधणी वीरव्रताच्या भोवती होईल	१०) वीरव्रताचे modules सलग पाच वेळा वापरले जाणे ११) युवकांसाठीचा कालावधीनुसार कार्यक्रम ठरवताना, दलाचा कार्यसंकल्प ठरवताना वीरव्रताच्या रचनेचा वापर होईल
६	संकल्पांची संख्येच्या आणि आव्हानाच्या चढत्या रूपात कधी कोणाला करायला सांगायचे याची ढोबळ मार्गदर्शक तत्वे तयार झालेली असतील.	१२) जास्तीत जास्त मुलांमध्ये एक एक संकल्प करून ते पूर्ण करत जायची प्रेरणा टिकून राहते
७	मुलांची भावनिक आणि वैचारिक तयारी करण्याच्या दृष्टीने मार्गदर्शक आणि मुलगा यांच्यात सहृदयतेचा नातं तयार होण्यासाठी प्रत्येक दलावर पोषक वातावरण तयार करायला जमलेलं असेल.	१३) मार्गदर्शकांच्या सांगण्यावरून मुलं स्वतःहून सहज विद्याव्रताचे आचरण करतील.
८	स्वतःच्या प्रेरणेने मोठ्या स्तरावरचे नवीन प्रयोग/ पराक्रम करता येणे	१४) दलांचे बाह्य समाजात काम करण्याचे प्रमाण वाढले असेल
९	तिन्ही व्रतांमध्ये समूहगुण व नेतृत्वगुणांच्या विकसनाचा आशय मांडणे	
१०	पंचकोश विकसन आणि विद्याव्रत याचा एकत्र विचार करणे, यासाठी गुरुकुलासोबत त्रिस्तरीय साहचर्याचा विचार करणे (सैद्धांतिक मांडणी, रचना आणि उपक्रम)	
११	पंचकोशाचा विचार चौथ्या स्तरावर क्रियान्वित करून वीरव्रताशी त्याची जोडणी करणे	

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	युवक संघटन सहविचार समितीचे विद्याव्रत व वीरव्रत चिंतन शिबिर	त्रैवार्षिक
२	शारीरिक क्षमता ताणता ताणल्या जातील असा प्रवास करणे	वार्षिक

३	नवीन व्यवसाय सुरू करणे/ व्यवसाय मोठा करणे	प्रासंगिक
४	सार्वजनिक व्याख्यानमालेमध्ये ५ व्याख्याने देणे	वार्षिक
५	आंदोलन उभे करणे	प्रासंगिक
६	प्रबोधिनीला येणारा एक प्रश्न सोडवून दाखविणे (कायदेशीर/ तांत्रिक/ मनुष्यबळ इ.)	वार्षिक
७	एका आठवड्यात ५ ट्रेक पूर्ण करणे/ एका महिन्यात १० ट्रेक पूर्ण करणे	वार्षिक
८	रस्त्यावर भीक मागणाऱ्या कुटुंबाचे प्रश्न समजावून घेणे.	वार्षिक
९	महाविद्यालयात दारूबंदी/ दारूचे परिणाम या विषयांवर व्याख्यान देणे	वार्षिक
१०	ज्येष्ठ कार्यकर्त्यांबरोबर काम करणे, अनुभव घेणे	प्रासंगिक
११	महापुरुष अभ्यास शिबिरे, महापुरुष पूजन कार्यक्रम	वार्षिक
१२	राष्ट्रीय स्तरावरील सांघिक स्पर्धांमध्ये सहभाग	त्रैवार्षिक
१३	राष्ट्रीय स्तरावरील वैयक्तिक स्पर्धांमध्ये सहभाग	वार्षिक
१४	व्रताचरणाचे मर्यादित काळासाठी अनुभव देता येतील अशी व्यवस्था युवक विभागात होईल	वार्षिक
१५	विद्यारंभ, विद्याव्रत व वीरव्रत संस्कार: प्रत्यक्ष संस्कार घडवणे	प्रासंगिक
१६	तिन्ही व्रतांच्या case studies चे संकलन करणे	त्रैवार्षिक
१७	युवक विभागाचा वीरव्रत, विद्याव्रत आणि विद्यारंभ याबद्दल मांडणी असणारा संकल्पना लेख तयार करणे	प्रत्येक वर्षात पुनर्लेखन
१८	गोष्टी सांगून स्वप्न/ ध्येय दाखवणे या कौशल्याचे मार्गदर्शकांचे प्रशिक्षण.	त्रैमासिक
१९	विविध नियमित उपक्रम 'व्रताच्या' परिप्रेक्ष्यात घेऊन, त्याआधारे नंतरचा शोधबोध घडवणे.	प्रासंगिक
२०	गुरुकुलचे अध्यापक, प्रमुख यांच्या बरोबर नियमित बैठकी शोधबोध बैठकीतही सहभाग	प्रासंगिक

अर्थबळ: [अर्थरचना : १ पाहावी.]

मनुष्यबळ:

वीरव्रताचे मार्गदर्शक दलावर प्रयोग करण्याची जबाबदारी महाविद्यालयीन दले प्रमुखांची असेल.

महाविद्यालयीन दलावर प्रयोग महाविद्यालयीन सहविचार गट करेल. स्वतंत्र नियुक्ती/ मनुष्यबळ नसेल.

धोरण:

- १) दर वर्षी वीरव्रतासाठी झालेल्या प्रयोगांच्या मध्यवर्ती नोंदी ठेवल्या जातील व विभाग प्रमुखांबरोबर शोधबोध घेतला जाईल. प्रत्येक टप्प्याच्या शेवटी मागील ३ वर्षांतील प्रयोगांचा आढावा व त्यातील निष्पत्तींची मा. संचालकांसमोर मांडणी होईल. विद्यारंभ ते वीरव्रत या व्यक्ति-विकासाच्या सातत्याचा विचार अभ्यासपूर्वक मांडणी होईल
- २) प्रत्येक दलावर प्रत्येक टप्प्यात एकदा तरी वीरव्रत व विद्याव्रत संस्कार झालाच पाहिजे असा आग्रह असेल

गृहीते:

मा. संचालक व अन्य विभागप्रमुख कार्यकर्त्यांशी व युवक विभागाशी चर्चा करण्यासाठी आवश्यकतेनुसार पुरेसा वेळ देतील.

=====

उद्दिष्ट क्र. २ किशोर विकास: किशोरी विकास प्रमाणेच १२ ते १६ वर्षे वयोगटातील ग्रामीण

भागातील मुलगांसाठी किशोर विकास कार्यक्रम प्रयोग आणि संशोधनाने सिद्ध करून तिचा विस्तार करणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: टप्पा १ - २ गावांमध्ये नियमित उपक्रम सुरु होतील.

टप्पा २ - ५ (२+३) गावांमध्ये नियमित उपक्रम (साप्ताहिक/पाक्षिक) सुरु असतील. ५ गावांमध्ये त्रैमासिक पद्धतीने उपक्रम होतील. ५ गावांमध्ये वार्षिक उपक्रम होतील.

टप्पा ३ - १० (२+३+५) गावांमध्ये नियमित उपक्रम (साप्ताहिक/पाक्षिक) सुरु असतील. १५ गावांमध्ये त्रैमासिक पद्धतीने उपक्रम होतील. ५ गावांमध्ये वार्षिक उपक्रम होतील.

उद्दिष्ट कशासाठी: विस्तार

उद्दिष्टाचे दर्शक: १० वर्षांनंतर पुणे जिल्ह्यातील वेल्हे तालुक्यातील ७ गावांमध्ये नियमित दल, १५ गावांमध्ये द्वैमासिक उपक्रम, ३० गावांमध्ये वार्षिक उपक्रम चालू असतील.

ग्रामीण युवकांसाठीच्या गरजा ओळखणारे व ग्रामीण भागातून प्रशिक्षित झालेले युवक मार्गदर्शक गटाचा भाग असतील.

कार्यपरिणाम: व्यक्तींचा स्वधर्म सापडून देणारी रचना युवक विभागाच्या कामात तयार होणे

कार्यपरिणामाचे दर्शक: कामाच्या प्रेरणा पुण्याव्यतिरिक्त अन्य ठिकाणच्या युवकांमध्ये तयार होणे.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	गावामध्येच ४-५ वर्षांनी मोठे असलेले युवक कुमारांसाठी role models म्हणून तयार करणे.	मार्गदर्शक प्रशिक्षणासाठी विस्तार शिबीर घेताना सहज जागा मिळणे.
२	स्थानिक कुमारांमध्ये नेतृत्वगुणांची जाणीव वाढवणे	नवखे सदस्य विस्तार शिबिरे घ्यायला जाऊ शकतील, तयारी साठी लागणारा वेळ कमी होईल
३	ग्रामीण मुलांचे कौशल्य प्रशिक्षण, व्यक्तिमत्त्व विकसन यासाठी विद्याव्रताचा पाया असलेली प्रयोगांवर आधारित रचना तयार करणे.	स्थानिक युवकांची प्रेरणा टिकून राहील, शिबिरांसोबत इतर कार्यक्रमही घेता येतील
४	२५ जणांचा स्थिर विस्तार गट कार्यरत करणे.	ठरलेल्या ठिकाणी नियमितपणे काम सुरु राहील
५	युवक विभागात आशयातील उत्तमता पोचवणारे युवक तयार होणे.	नवीन गावातील मुलांना शिबिरामुळे प्रबोधिनीचे आकर्षण तयार होईल
६	नवीन गावांमध्ये पोचण्यासाठीची सर्वसाधारण कार्यपद्धत तयार असणे.	नवीन कार्यकर्त्याला नवीन गावामध्ये जाणं सोपं होईल, गावामध्ये काम करण्याचे टप्पे स्पष्ट होतील, एखाद्या गावात काम होऊ शकेल की नाही याचे स्पष्ट निकष तयार होतील.

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
किशोरांसाठी		
१	साप्ताहिक दल	साप्ताहिक
२	सहली, शिबिरे	वार्षिक/गरजेनुसार
३	नियमित तासिका	साप्ताहिक
४	स्थळ/क्षेत्र भेटी	वार्षिक/गरजेनुसार
५	संकल्प करवून घेणे	वार्षिक/गरजेनुसार
६	विद्याव्रत कार्यक्रम	वार्षिक
७	गृहभेटी	सहामाही
८	आजूबाजूच्या गावांमध्ये मेळावे	सहामाही

९	युवकांसाठी कौशल्य प्रशिक्षण वर्ग/शिबिरे	वार्षिक
---	---	---------

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
मार्गदर्शकांसाठी		
१०	वारंवारिता	द्वैमासिक
११	कौशल्य प्रशिक्षण वर्ग	वार्षिक
१२	शैक्षणिक उपक्रम संशोधिकेतल्या प्रकल्पात काम	वार्षिक
विस्तार		
१३	नवीन गावातील विविध प्रकारच्या लोकांच्या भेटी व नोंदी	नियमित
१४	स्थानिक युवकांसाठी प्रबोधिनी परिचय	नियमित
१५	बैठकींच्या व कामाच्या नियमित नोंदी व वृत्त लिहिणे	नियमित

अर्थबळ: [अर्थरचना : २ पाहावी]

मनुष्यबळ: युवक विभागातील विस्ताराकांक्षा असेलेले मार्गदर्शक गटातील सदस्य, संपर्क व विस्तार गट

अन्य विभागातील युवक (तात्कालिक मनुष्यबळ)

धोरण:

१. मार्गदर्शक गटाच्या ५% गट विस्ताराच्या कामात सहभागी असेल. (किमान १५ जण १० वर्षांमध्ये मिळून)
२. कुमारांवरच्या कामासोबतच ११-१२ वी च्याही गटावर एकाच वेळी काम सुरु होईल.
३. कुमार वयोगटातील किमान १५ संख्या असलेल्या गावांमध्ये काम सुरु होईल.

गृहीते:

१. स्त्री शक्ती ग्रामीण विभागसोबत/ साळुंब्रे उपकेंद्रासोबत साहचर्य होईल.
२. शालेय व युवक मार्गदर्शक वेळोवेळी विस्तार कार्यात सहभागी होतील, काही सदस्य पूर्णवेळ ह्याच गटात सामील होतील

=====

उद्दिष्ट क्र. ३: युवकांचे स्त्री-शक्ती विषयक प्रबोधन: शारीरिक फरकांमुळे स्त्रियांना जाणवणाऱ्या

प्रश्नांपासून आत्मसन्मान, प्रतिनिधित्व, संधी या संदर्भातील स्त्री प्रश्नांबद्दलची युवकांची जाणीव वाढवणे.

- उद्दिष्टाचा कालावधी:** दहाही वर्षांसाठी उपक्रम चालू राहतील.
- उद्दिष्ट कशासाठी:** १. गुणवत्ता वाढीसाठी २. समावेशकता वाढण्यासाठी
- उद्दिष्टाचे दर्शक:** घरातील व संपर्कातील स्त्रियांनी युवकांच्या कामाबद्दल व दृष्टीकोनांबद्दल पुरेसे समाधानी असणे.
- कार्यपरिणाम:** व्यक्तींचा स्वधर्म सापडून देणारी रचना युवक विभागाच्या कामात तयार होणे.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	मैत्रीण, पत्नी, आई इ. ना योग्य तो सन्मान देणे, त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वविकसनातील आपले योगदान व आपल्या व्यक्तिमत्त्वविकसनातील त्यांचे योगदान ओळखता येणे.	स्वयंपाक, स्वच्छता अशा परंपरेने महिलांनी करण्याच्या कामातील युवकांचा सहभाग वाढणे
२	आपल्या ध्येयसाधनेत त्यांच्या शुभेच्छा व सहकार्य मिळवता येणे व आपल्यालाही त्यांच्या ध्येयसाधनेत शुभेच्छा व सहकार्य द्यायचे आहे अशी जाणीव तयार होणे	आई, मैत्रीण, पत्नी यांच्या महत्त्वाकांक्षेबद्दल सविस्तर माहिती असणे.

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	महिला कर्तृत्वाच्या प्रसंगांच्या निमित्ताने दलावर प्रासंगिके	सहामाही
२	गृहभेटीच्या वेळी घरातील स्त्री सदस्यांशी बोलायचे कसे व किती बोलावे याचे प्रशिक्षण देणे	सहामाही
३	स्वयंपाक, स्वच्छता अशा परंपरेने महिलांनी करण्याच्या काम समजून घेणारी व्यक्तीकार्ये	मासिक
४	महिलांना संधी कुठे कमी प्रमाणात उपलब्ध होतात याच्याबाबत जाणीवजागृती (ऐतिहासिक कारणे, सद्यःस्थिती इ. समजणे) - प्रासंगिकांमधून	गरजेप्रमाणे
५	युवक जी कामे करतात तीच कामे युवतींनी करण्यासाठी व युवती जी कामे करतात तीच कामे युवकांनी करण्यासाठी एकमेकांशी संवाद करणे.	
६	संवादिनी गटांकडून व्यसनमुक्ती, तरुणाईची आव्हाने इ. कार्यशाळांचे गरजेप्रमाणे प्रशिक्षण मिळवणे व	

अर्थबळ: [अर्थरचना : १ पाहावी. नियमित संवादाचे]

मनुष्यबळ:

धोरण:

१. संघटनाबांधणीचे युवक व युवतींसाठीचे कोणतेच एकत्र उपक्रम युवक विभागात होणार नाहीत - युवतींसाठी कोणतेच उपक्रम होणार नाहीत.
२. आवश्यकतेनुसार प्रवेशाचे काही उपक्रम पुरेशा पूर्वनियोजनाने युवक-युवतींसाठी एकत्र होतील.

गृहीते:

१. मिश्र संघटनाचा आग्रह प्रबोधिनीद्वारे धरला जाणार नाही.
२. प्रबोधिनीतील स्त्री-वाद हा पारंपारिक स्त्री-वादापेक्षा संघटनेला अनुकूल अशी संपूरकतेवर आधारित मांडणी करणारा होईल व समाजात प्रतिष्ठित होईल.

=====

उद्दिष्ट ४: संख्यात्मक वाढ: १२००० सक्रिय युवक शालेय व महाविद्यालयीन दलांवर मिळून पुढील दहा वर्षांमध्ये आणणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहा वर्षे सातत्याने चालणारे काम - प्रतिवर्षीचे उद्दिष्ट निश्चित केले जाईल.

जशी दलांची संख्या वाढेल, तशी प्रतिवर्षी सहभागी होणाऱ्या युवकांची संख्याही वाढेल.

(सध्या १५ शालेय व ८ महाविद्यालयीन दले आहेत. त्यांची संख्या पुढच्या तीन टप्प्यात अनुक्रमे २५-३५-५० व १२-१८-२५ अशा प्रकारे साधारणपणे वाढेल)

उद्दिष्ट कशासाठी: १) चालू कामातील गुणवत्तावाढीसाठी २) नवीन ठिकाणी विस्तारासाठी

३) सर्वसमावेशकता वाढावी म्हणून

उद्दिष्टाचे दर्शक: पुण्याच्या प्रत्येक प्रभागात युवक विभागाचे शालेय किंवा महाविद्यालयीन दल असेल.

कार्यपरिणाम: नित्य उपक्रमांमधून मार्गदर्शक व युवकांची संख्या वाढत असतानाच त्याच वेळी त्यातून दीर्घकाळ कामात राहू शकणाऱ्या, जागा व कामाचे स्वरूप यासाठी लवचिक राहू शकणाऱ्या युवकांची संचाधारित संघटना उभी राहणे.

कार्यपरिणामाचे दर्शक: कोणत्याही वयोगटात आलेल्या कुमार/ युवकांसाठी (वय वर्षे ८० पर्यंत) सहभागी/ नेतृत्व करण्यासाठी कार्यक्रम तयार असेल.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	मुलांमध्ये दलावर नियमित येण्याची वृत्ती तयार होणे, उपक्रमात उत्साही सहभाग घेता येणे. नियमित दलाचे महत्त्व कळणे.	व्यक्तिची नियमित दलावरील उपस्थिती
२	भाग रचनेत विकेंद्रीकरण झाले तरी प्रबोधिनी/ युवक विभागाशी जोडले जाणे, व्यक्तिघडण, कार्यकर्ता घडण होत राहणे. यासाठीच्या अंतर्गत रचना बळकट करणे.	दलाच्या जागेवर / प्रबोधिनीच्या वास्तूवर मानसिक अवलंबित्व कमी होत जाईल.
३	साप्ताहिक दलांचे पुरेसे प्रयोग होऊन त्यातून घडणाऱ्या व्यक्ती व गटाच्या घडणीच्या प्रक्रिया स्पष्ट होणे.	सर्व दलांचा किमान १ साप्ताहिक काम करणाऱ्या युवकांचा गट असेल.
४	पुण्यातील विविध भागांमध्ये विस्तार शिबिरे व मासिक / पाक्षिक कार्यक्रम	अशा ठिकाणी दले चालू झाल्यानंतर ती दीर्घकाळ चालू राहतील.

	ठरवून नियमितपणे घेणे. (दलाच्या आधीचा टप्पा)	
५	साप्ताहिक व दैनंदिन या नियमिततेने विविध माध्यमे वापरत ५० शालेय व २५ महाविद्यालयीन अशी ७५ दले स्थिर होणे. यासाठी शेवटच्या वर्षात ३०० मार्गदर्शक कार्यरत असतील.	मार्गदर्शक व मुलांच्या गरजेनुसार लवचिक दले उभी राहतील.
६	विस्तार करण्यासाठी प्रशिक्षण रचना कार्यान्वित करणे.	नवीन दलावर सहजपणे गट बोलावता येणे. आवश्यक त्या रचना उभ्या करता येतील.
७	विस्तार करण्यासाठी अनुकूल जागा व माणसे यांचा सतत शोध घेत राहणे.	जिथे जागा मिळतील तिथे मार्गदर्शक व जिथे मार्गदर्शक आहेत तिथे दलासाठी जागा कमी प्रयत्नात मिळेल.
८	प्रत्यक्ष विस्तार होण्याच्या आधी अनेक ठिकाणी 'संपर्क गट' तयार होणे.	संपर्क सूची तयार होईल
९	मार्गदर्शकांद्वारे नियमित संपर्काची रचना लागलेली असेल.	१ लक्ष युवकांचे संपर्क दहाव्या वर्षी युवक विभागाकडे त्यांच्या माहितीसह असतील
१०	किमान एकदा दलावर येऊन गेलेले - ४०,००० (संपर्काच्या ४०%)	दलाच्या पटांच्या स्वतंत्र नोंदी तयार होतील

क्र.	उपक्रम
१	प्रतिवर्षी प्रत्येक मार्गदर्शकाने दर आठवड्याला दोन अथवा महिन्यात आठ नवीन युवकांशी संपर्क करून वर्षात शंभर जणांशी नवीन संपर्क करणे
२	विविध सोसायटीमधील रविवारचे दल - सोसायटी मधील इतर मुलांना सहभागी करून घेणे.
३	मार्गदर्शकांच्या गृहभेटी - मार्गदर्शकांच्या घरी जाऊन तो करत असलेल्या सर्व गोष्टींचा आढावा घेणे व प्रबोधिनीच्या कामासाठी घरी अनुकूल वातावरण तयार करणे.
४	पालक मेळावे - दलावर वर्षभरात झालेल्या उपक्रमांचा आढावा व प्रबोधिनीतील एका विभागातील काम समजून घेणे (त्या विभागात काम करणाऱ्या व्यक्तीकडून) - अशा विविध कामांमध्ये सहभागी होण्यासाठी आवाहन करणे.
५	सर्वांसाठी खुले बौद्धिक खेळ इत्यादी स्पर्धा
६	पालकांचे प्रतिज्ञाग्रहण
७	आठवड्यातून एक दिवस भागातील वेगळ्या मैदानांवर दल भरवणे
८	प्रत्येक दलातर्फे किमान एक समाजसंपर्काचा उपक्रम- रक्तदान, प्रात्यक्षिके, सामूहिक उपासना - यातून प्रबोधिनीचे काम सर्वापर्यंत पोहोचवत राहणे
९	दलाची माहिती देणारी पुस्तिका तयार करणे.
१०	विविध मासिके, वृत्तपत्रे यामध्ये दलांवरील अनुभवांवर आधारित लेख देणे
११	पुण्यातल्या नागरीवस्ती, सोसायट्या इथे जाऊन वर्षातून काही वेळा शिबिरे घेणे.
१२	Online/ प्रत्यक्ष व्यक्तिमत्त्व विकसन शिबिरे

अर्थबळ: [अर्थरचना: १]

मनुष्यबळ: सध्याचे मार्गदर्शक व युवक दलावरील युवक, संपर्क विस्तार गट धोरण:

१. चालू दलांच्या भोवती विस्ताराच्या संधी शोधल्या जातील.
२. ठरवून काही ठिकाणी (नागरीवस्ती, सोसायट्या इत्यादी) शिबिरं, उपक्रम यासाठी प्रयत्न केले जातील. (जिथे सध्या काम चालत नाही असे पुण्याचे भाग - पूर्व भाग, हडपसर, स्वारगेट)

गृहीते:

गुणवत्ता वाढ आणि विस्तार यातला समतोल राखला येईल.

=====

उद्दिष्ट ५: उद्योजकता विकास उद्योजकतेद्वारे नीतिमंत श्रीमंती निर्माण करण्यासाठी काम करणाऱ्या

आणि उद्योगातून देशप्रश्न सोडवू पाहणाऱ्या युवकांचे साहचर्य जाळे बळकट होणे.
युवक विभागातून ५० उद्योगांचे प्रयोग होणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहाही वर्षात टप्प्याटप्प्याने उद्योजकतेचे प्रयोग

उद्दिष्ट कशासाठी: १. नवोन्मेषता

उद्दिष्टाचे दर्शक:

१. प्रबोधिनीतील व बाहेरचे ३०० उद्योजक व उद्योगांमध्ये ज्येष्ठ पदांवर कार्यरत व्यक्ती नियमित (वर्षातून १ पेक्षा जास्त वेळा संपर्क) संपर्कात असतील.
२. उद्योजकतेच्या क्षेत्रात काम करू इच्छिणारे युवक स्वतः युवक विभागात अनुभव घेण्यासाठी येत असतील.

कार्यपरिणाम: व्यक्तींचा स्वधर्म सापडून देणारी रचना युवक विभागाच्या कामात तयार होणे

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	युवकांना उद्योग/ व्यवसाय करण्यासाठी मार्गदर्शन - अर्थबळ पुरवणारे व्यासपीठ - incubation center तयार होणे, उद्योगांमध्ये काम करण्याची संधी मिळणे - उद्योजकता दल तयार होणे	
२	उद्योगांमध्ये समूहगुण विकसन करण्यासाठीची रचना तयार होणे.	समूहगुण या विषयावर उद्योगांमध्ये नियमित प्रशिक्षणे सुरू झालेली असतील.
क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
३	उद्योजकता संपर्क गट निर्माण व स्थिर होणे. या गटाने एकमेकांसाठी वाईट अनुभवांमधून बाहेर पडण्यासाठी sharing platform म्हणून काम करणे.	युवक विभागातून १५ उद्योजक तयार झाले असतील. १०० युवक उद्योजक व व्यवसायांमध्ये कार्यरत १०० जण युवक विभागाशी जोडले गेले असतील.
४	राष्ट्रीय/ महाराष्ट्र स्तरावर नोंद घेतली जाईल असे एकेक व्यवसाय तयार होणे	
५	सामाजिक उद्योजकतेमध्ये प्रयोग केले जातील	
६	मोठ्या उद्योजकांच्या गरजा आणि युवक विभागामधील युवकांच्या क्षमता यांची जुळणी करता येणे.	३०० उद्योजकांशी वर्षातून एकदा संपर्क झाला असेल

७	उद्योजकता कौशल्यांच्या विकासासाठी प्रशिक्षणाचे प्रयोग करण्याची रचना बसवणे	
८	दलांवरच्या उद्योजकतेच्या प्रशिक्षणासाठीच्या प्रयोगांवर अधिक चिंतन करणारे गट स्थिर करणे	

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	Startup idea स्पर्धा भरवणे	वार्षिक
२	प्रबोधिनीच्या जवळच्या उद्योजकांना युवक विभागात mentorship करण्यासाठी व्यासपीठ तयार होणे.	नियमित
३	दुर्गम, कंदील-मूर्ती-फटाके विक्री, तेजोमय, विज्ञान शिबिरे, प्रज्ञा प्रबोधन वर्ग इ. सारखे ५० ventures युवक विभाग/ युवक प्रबोधन उद्योग करेल	त्रैमासिक
४	इतर कंपन्यांमध्ये जाऊन internships करणे	नियमित
५	युवक प्रबोधन उद्योगासारख्या ५ रचना तयार झाल्या असतील	

अर्थबळ: [अर्थरचना: ३ पाहावी]

मनुष्यबळ: उद्योजकता विषयामध्ये काम करण्यासाठी दलांमधील युवक आणि युवक संघटन सहविचार सदस्य काम करतील. स्वतंत्र उद्योजकता दलाचा प्रतोट पहिल्या टप्प्याच्या शेवटी नेमला असेल. दुसऱ्या टप्प्यामध्ये उद्योजकता विषयाचा प्रमुख नेमला असेल आणि उद्योगांमध्ये पूर्ण वेळ काम करणारे मनुष्यबळ गोळा केले जाईल.

प्रबोधिनी स्तरावरील उद्योजकतेच्या कामांसाठी युवक विभागातून मनुष्यबळ नियुक्त केले जाईल.

धोरण:

१. स्टार्ट अप स्वतंत्र कधी होणार याचे धोरण ठरवावे लागेल.
२. उद्योग चालवणे हा युवक विभागाचा मुख्य उपक्रम नसेल.

गृहीते:

१. उद्योजकांच्या बरोबर साहचर्य करण्यासाठी संधी मिळतील.
२. उद्योजकता हे काम मुख्यतः प्रबोधिनी स्तरावरील ज्या कोणत्या विभागाचे असेल, त्यात पुरेशा संधी युवक विभाग शोधून वापरेल

=====

उद्दिष्ट ६: राष्ट्रीय एकात्मता: सीमावर्ती राज्यांमधील काम: सीमावर्ती व प्रश्नग्रस्त राज्यांमध्ये, तसेच राष्ट्रीय एकात्मता दृष्टीने आदर्श घालून देणाऱ्या राज्यांमध्येही (जम्मू-काश्मीर, पंजाब, लडाख, छत्तीसगड, ओडिशा, मध्य प्रदेश, झारखंड, आसाम, अरुणाचल, मणिपूर) या राज्यांपैकी सहा राज्यांमध्ये एक उपक्रम केंद्र, ३ स्थायी संपर्क केंद्र व १० अस्थायी संपर्क केंद्र तयार होण्याच्या दृष्टीने संपर्क व सामूहिक कृती स्थानिक गटामध्ये घडण्यासाठी रचना बसवणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: टप्पा १: १० अस्थायी केंद्र - ३ वर्षे
टप्पा २: १० पैकी ३ ठिकाणी स्थायी संपर्क केंद्रे - पुढची ३ वर्षे
टप्पा ३: ३ पैकी एका ठिकाणी उपक्रम केंद्र - त्यापुढील ४ वर्षे

उद्दिष्ट कशासाठी: समावेशकता आणि भौगोलिक विस्तार
उद्दिष्टाचे दर्शक: सहा ठिकाणी मिळून १०० हक्काची घरे तयार होतील.
कार्यपरिणाम: संस्था/संघटना यांच्याबरोबर साहचर्याद्वारे प्रबोधिनीचे विविध उपक्रम/कार्यपद्धती समाजात पोहोचवण्याची रचना तयार करणे.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	एका राज्यात तरी पुन्हा पुन्हा जाणारे १० व एकदा जाणारे वार्षिक ४० कार्यकर्ते तयार केले जातील	विविध राज्यांबद्दलच्या चर्चा युवक विभागात सहज घडू लागतील
२	१० व्यक्ती सलग किमान ३ महिने प्रत्यक्ष सीमावर्ती/प्रश्नग्रस्त भागात जाऊन काम करून येतील.	विविध विषयांबद्दल मते जाणून घेण्यासाठी प्रत्यक्ष त्या भागातील जवळचे सहकारी तयार होणे.
३	प्राथमिक संपर्कासाठी शैक्षणिक उपक्रम राबवणे जमावे; यासाठी आवश्यक ती प्रशिक्षणाची रचना युवक विभागात बसवणे	अनेक ठिकाणी संकल्पनात्मक अध्यापनासाठी युवक कार्यकर्तेही शैक्षणिक उपक्रम संशोधिकेच्या मदतीलाही जाऊ शकतील.
४	भौगोलिकदृष्ट्या दूरच्या व्यक्तींबरोबर संवाद - संप्रेषणाची सर्व प्रकारची तंत्रे युवक विभागात प्रचार व प्रसारासाठी सक्षमपणे वापरली जात असतील.	युवक विभागाच्या व प्रबोधिनीच्या उपक्रमांची ओळख तेथील स्थानिक गटाला झटकन होत असेल.

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	प्रत्येक राज्याचा विचार करू शकणारा सहविचार विस्तार गट स्थिर होणे व त्यांच्या साप्ताहिक बैठकी सुरू होणे - अशा बैठकींमध्ये आवश्यक तसे वैचारिक प्रशिक्षण घेणे.	साप्ताहिक/पाक्षिक

२	गरजेप्रमाणे त्या त्या राज्यासाठी आवश्यक असा गट (उदा. पाक्षिक सांस्कृतिक अभ्यास गट) यांच्या बैठकी सुरू होणे	
३	राज्यातील संपर्कासाठी विस्तारित गट तयार होणे व नियमितपणे बैठकी होणे	मासिक
४	त्या त्या राज्यांमधील शिबिरांच्या ठिकाणी ४ सलग दिवस रोज २ तास Online शैक्षणिक सत्र घेणे	
५	प्रशिक्षणाचा भाग म्हणून विस्तारित गटातील युवकांनी प्रज्ञा विकास/ विकासमित्र/ बालविकास इ. मध्ये नमुना सराव सत्रे घेणे	
६	विविध संपर्कांच्या ठिकाणीप्रत्यक्ष जाऊन प्रबोधन शिबिरे घेणे	३/४ महिन्यातून एकदा
७	सांस्कृतिक अभ्यास गटांसारख्या गटांनी त्या त्या राज्यांच्या संस्कृतीबद्दलची मांडणी विविध युवक गटांसमोर करणे	
८	विस्तार सहविचार गटाची शैक्षणिक समज वाढवण्यासाठी शिक्षण तज्ज्ञांचे मार्गदर्शन/ कार्यशाळा.	
९	विस्तारित गटातील युवकांशी प्रथम प्रतिज्ञेबद्दलचा संवाद	
१०	विविध संपर्कांच्या ठिकाणी आधीचे संपर्क सुटढ करणे तसेच नवीन बनवणे व कामाच्या नवीन संधी शोधणे यासाठी संपर्क दौरा	सहा महिन्यातून एकदा

छत्तीसगड या राज्यामध्येच होऊ शकणारे विविध उपक्रम खालील तक्त्यामध्ये मांडलेले आहेत, विविध राज्यांच्या परिस्थितीनुसार याप्रकारचे उपक्रम त्याही राज्यांसाठी स्वतंत्रपणे मांडावे लागतील.

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१२	नक्षलप्रश्न, आदिवासींचे इतर प्रश्न यांचा अभ्यास करून युवकांनी मांडणी/ लेखन करणे	६ महिने
१३	आदिवासींच्या प्रश्नांवर काम करणाऱ्या संस्था, गट (उदा. वयम) यांना भेट देऊन त्यांचे काम समजून घेणे.	
१४	सीमावर्ती सदस्यांच्या मार्गदर्शनाखाली विस्तार सहविचार गटासाठी रा. एकात्मता प्रशिक्षण वर्ग	वार्षिक
१५	छत्तीसगड मधल्या समस्या व तेथील संस्कृती याचा अभ्यास करण्यासाठी विषय परिचय शिबिर	
१६	१ नोव्हेंबरला छत्तीसगड स्थापना दिवस साजरा करणे, त्यानिमित्ताने छत्तीसगडला जाऊन आलेल्या सर्व युवकांचा एकत्रित मेळावा	

१७	विस्तार सहविचार गटातील प्रत्येकाने एक तज्ज्ञता मिळवणे (उदा. Solar Training, शिक्षक प्रशिक्षण, विज्ञान प्रशिक्षण, नेतृत्व संवर्धन इ.), त्यासाठी वैयक्तिक प्रयत्न करणे	
१८	विस्तार सहविचार गटातील एकाने किमान महिनाभर बस्तरमध्ये व अन्य राज्यातील संभाव्य उपक्रम केंद्राच्या ठिकाणी राहून एखाद्या कामाचा अनुभव घेणे.	
१९	बस्तरचा विविध पैलूंनी (शिक्षण, उद्योग, आरोग्य, भूसंपदा इ.) अभ्यास करून अहवाल तयार करणे	३/४ वर्षातून एकदा
२०	बस्तरमधील व अन्य राज्यातील संभाव्य उपक्रम केंद्राच्या स्थानिक कार्यकर्त्यांचा पुणे दौरा	
२१	दसऱ्याच्या/ मां दंतेश्वरीच्या मिरवणुकीमध्ये प्रबोधिनीच्या गटाचा सहभाग	
२२	दौऱ्याला जाऊन आलेले २ युवक पूर्णवेळ बस्तरमध्ये राहून जीविका करता करता सामाजिक कार्य करतील.	१० वर्षातून
२३	बस्तर उपक्रम केंद्राची, तसेच सर्व राज्यांच्या संपर्क वा विस्तार केंद्रांच्या सहविचार समिती बनण्याच्या प्रक्रियेत युवक विभागातील सदस्य सहभागी झालेले असेल.	

अर्थबळ: [अर्थरचना: २ पाहावी]

मनुष्यबळ: प्रत्येक राज्यासाठी प्रतोदपदापेक्षा अधिक जबाबदारी घेऊ शकणारा एक जण पक्का होईल. त्यांनी प्रथम

विस्तार सहविचार गट तयार करावा. त्यात प्रत्येक गटात २-३ प्रतोद टप्प्यांवरील सदस्य असावेत. हळू हळू विस्तारित गट तयार करावा. सीमावर्ती राज्ये संपर्क सचिव या कामासाठी लक्ष देतील. हळूहळू आवश्यकतेनुसार राज्यांचा स्वतंत्र विस्तारकार्य प्रमुख नेमला जाईल.

धोरण:

- विविध संस्थांबरोबर आवर्जून साहचर्य करावे तरीही प्रबोधिनीचे हक्काचे कार्यकर्ते सुद्धा तयार होत जावेत.

गृहीते:

प्रवासाच्या अनुकूल सोयी तयार होत जातील.

=====

उद्दिष्ट ७: भौगोलिक विस्तार २०३२ साली, २ जिल्हे व ५ तालुक्यांमधील २० गावांमध्ये मासिक उपक्रम सुरू होणे. पुणे विभागात एक विस्तार केंद्र स्थिर करणे. महाराष्ट्रातील नाशिक, अमरावती आणि नागपूर या विभागांमध्ये संपर्क व सामूहिक कृती स्थानिक गटामध्ये घडण्यासाठी रचना बसवणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: १० वर्षे

उद्दिष्ट कशासाठी: भौगोलिक विस्तार

उद्दिष्टाचे दर्शक:

१. प्रबोधिनीविषयी आस्था/ आपुलकी असणारे गावामध्ये अनेक लोक तयार होणे.
२. प्रबोधिनीच्या कार्यकर्त्यांसाठी हक्काची घरे तयार होणे.
३. प्रबोधिनीसाठी काम करणारा युवकांचा गट स्थिर होणे

कार्यपरिणाम: नित्य उपक्रमांमधून मार्गदर्शक व युवकांची संख्या वाढत असतानाच त्याच वेळी त्यातून दीर्घकाळ कामात राहू शकणाऱ्या, जागा व कामाचे स्वरूप यासाठी लवचिक राहू शकणाऱ्या युवकांची संचाधारित संघटना उभी राहणे.

कार्यपरिणामाचे दर्शक:

प्रबोधिनीमुळे कामाच्या प्रेरणा पुण्याव्यतिरिक्त अन्य ठिकाणच्या युवकांमध्ये तयार होणे.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	युवक विभागाची संपर्कसूची, कार्यक्षेत्रासाठी आवश्यक नकाशे तयार होणे	मार्गदर्शक प्रशिक्षणासाठी विस्तार शिबीर घेताना सहज जागा मिळणे.
२	विस्तार शिबिरे/मेळावे यांच्यासाठी प्राथमिक व प्रगत टप्प्यावरील आराखडे तयार होणे.	नवखे सदस्य विस्तार शिबिरे घ्यायला जाऊ शकतील, तयारी साठी लागणारा वेळ कमी होईल
३	दौरे व शिबिरे यादरम्यान करण्याच्या संपर्काच्या पद्धती बसणे.	स्थानिक युवकांची प्रेरणा टिकून राहील, शिबिरांसोबत इतर कार्यक्रमही घेता येतील. ग्रामसेतू (ज्ञानसेतू) सारखे उपक्रम सतत घडू लागतील.
४	प्रबोधिनीच्या कामासाठी उत्साही असणाऱ्या संपर्क व्यक्तींशी संवाद वाढवणे.	माणसांच्या बाबतीत विस्तार गट अधिक resourceful होईल, अडचणीच्या वेळी मदतीला माणसं उपलब्ध असतील.
५	२५ जणांचा स्थिर विस्तार गट कार्यरत असणे.	ठरलेल्या ठिकाणी नियमितपणे काम सुरू राहील

६	नेतृत्व संवर्धन केंद्र तसेच दलांवरती पुणे सोडून अन्य ठिकाणांहून येणाऱ्या युवकांच्या मूळ गावी युवक विभागाचे उपक्रम घडवण्याची रचना बसणे	नियमित विस्तार शिबिरे सुरू होतील.
७	युवक विभागात आशयातील उत्तमता पोचवणारे युवक / मार्गदर्शक तयार होणे.	नवीन गावातील मुलांना शिबिरामुळे प्रबोधिनीचे आकर्षण तयार होणे
८	प्रबोधिनीच्या भूमिका विस्तार कार्यकर्त्यांना वापरता / मांडता येणे येणे.	इतर संघटनांनी स्वार्थासाठी प्रबोधिनीचा वापर न करून घेणे, चुकीच्या आश्वासनांमुळे गटावर आणि कामावर परिणाम न होणे
९	नवीन गावांमध्ये पोचण्यासाठीची SOP तयार असणे.	नवीन कार्यकर्त्याला नवीन गावामध्ये जाणं सोपं होईल, गावामध्ये काम करण्याचे टप्पे स्पष्ट होतील, एखाद्या गावात काम होऊ शकेल की नाही याचे स्पष्ट निकष तयार होतील.
१०	प्रबोधिनीच्या चालू कामांची अद्ययावत माहिती विस्तार गटाला असणे	प्रबोधिनीच्या चालू कामांबद्दल उत्तम संवाद करता येणे
११	स्थानिक गटाचा नियमितपणे विचार करणारे, नियमित संपर्क करणारे युवक निश्चित करणे	स्थानिक गटाला युवक विभाग आधार वाटू लागेल

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१२	प्रबोधिनीतील अन्य केंद्र व विभाग यांच्या मदतीने पुणे, महाराष्ट्र व महाराष्ट्राबाहेरील विस्ताराचा विचार करणारे तीन स्वतंत्र गट व प्रमुख नियुक्त झालेले असतील.	विस्तारासाठी एकाच वेळी वेगवेगळ्या गटांची वेगवेगळी प्रशिक्षणे गरजांनुसार चालू असतील.
१३	युवक विभागाव्यतिरिक्त पूरक शिक्षण, स्त्री शक्ती प्रबोधन व राष्ट्रीय एकात्मता या कार्यादिशांनी काम करणाऱ्या कार्यकर्त्यांच्या भेटी गावांमध्ये ठरवून घडवणे.	शालेय व महाविद्यालयीन वयोगटापर्यंत काम मर्यादित न राहता, प्रौढ गटापर्यंत (महिला व शिक्षक) काम विस्तारेल.
१४	ज्ञान प्रबोधिनीच्या भवितव्य लेखाच्या साध्यसूत्राची स्पष्टता येणे. ज्ञान प्रबोधिनीची मनुष्य घडणीची केंद्रे ही संकल्पना विस्तार गटाला स्पष्ट होणे	पुढच्या १० वर्षात प्रबोधिनीच्या विस्तार कार्याची दिशा स्पष्ट होणे

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	पुणे शहराबाहेर शालेय गटासाठी विस्तार शिबिरे चालू राहतील (१० वर्षात मिळून किमान १०० शिबिरे युवक विभाग मिळून घेईल including विज्ञान शिबिरे, अभ्यास शिबिरे, साहस, क्रीडा, प्रशिक्षण शिबिरे) यातून तयार झालेल्या तज्ज्ञतेचा वापर करून विस्ताराच्या प्रशिक्षणाची नियमित रचना स्थिर झालेली असेल.	
२	सर्व जिल्ह्यांमध्ये आणि राज्यांमध्ये एक तरी अभ्यास दौरा	२ दौरे/वर्ष
३	शैक्षणिक विभागांच्या विस्तार कार्यात सहभागी होण्याचा अनुभव (उदा. रोहा)	प्रासंगिक
४	विस्तार प्रतोदांबरोबर सध्याच्या स्थायी केंद्र / उपक्रम केंद्रांवर दौरा	प्रासंगिक
५	विस्तार कार्यदिशा प्रशिक्षण वर्ग	वार्षिक
६	नवीन गावातील विविध प्रकारच्या लोकांच्या भेटी व नोंदी; संपर्क यादी अद्ययावत ठेवणे	प्रासंगिक
७	गृहभेटी	प्रासंगिक
८	स्थानिक युवकांसाठी प्रबोधिनी परिचय	प्रासंगिक
९	प्रबोधिनी साहित्य अभ्यास	प्रासंगिक
१०	विभाग भेटी, अन्य कार्यकर्त्यांशी संवाद	प्रासंगिक
११	बैठकींच्या व कामाच्या नियमित नोंदी व वृत्त लिहिणे	प्रासंगिक
१२	विस्तार शिबिरे / मेळावे	प्रासंगिक

अर्थबळ: [अर्थरचना: २ पाहावी]

मनुष्यबळ:

१. युवक विभागातील विस्ताराकांक्षा असेलेले मार्गदर्शक गटातील सदस्य, संपर्क व विस्तार गट
२. अन्य विभागातील युवक (तात्कालिक मनुष्यबळ)

धोरण:

१. मार्गदर्शक गटाच्या १०% गट विस्ताराच्या कामात त्या त्या वेळी सहभागी असेल.
२. चिपळूण (व कोकणातील तसेच मुंबईतील अन्य विस्ताराच्या ठिकाणी), मराठवाड्यात व कर्नाटक राज्यात अनुक्रमे निगडी, अंबाजोगाई, हराळी वा सोलापूर केंद्रांनी प्रासंगिक मदत मागितली, तरच विस्ताराचे कार्यक्रम आखले जातील.
३. पश्चिम महाराष्ट्रात पुणे युवक विभागाची विस्तार केंद्रे उभी राहण्यास प्राधान्य असेल. अन्य ठिकाणी स्थानिक संपर्क गट उभे करण्यास प्राधान्य असेल.

गृहीते:

शालेय व युवक मार्गदर्शकांपैकी काही सदस्य पूर्णवेळ ह्याच गटात सामील होण्यासाठी वेळ देऊ शकतील.

=====

उद्दिष्ट ८: प्रथम व द्वितीय प्रतिज्ञा दलांवर वा उपक्रमात सहभागी होणारे युवक, प्रबोधिनीच्या प्रथम व द्वितीय प्रतिज्ञा आपणहून घेतील असे वातावरण तयार करणे

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहा वर्षात सातत्याने करायचे काम

उद्दिष्ट कशासाठी: चालू कामातील गुणवत्तावाढीसाठी

उद्दिष्टाचे दर्शक: तिसऱ्या टप्प्यात दरवर्षी ३०० जण प्रथम प्रतिज्ञा घेत असतील.

कार्यपरिणाम: नित्य उपक्रमांमधून मार्गदर्शक व युवकांची संख्या वाढत असतानाच त्याच वेळी त्यातून दीर्घकाळ कामात राहू शकणाऱ्या, जागा व कामाचे स्वरूप यासाठी लवचिक राहू शकणाऱ्या युवकांची संचाधारित संघटना उभी राहणे.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	प्रथम व द्वितीय प्रतिज्ञेविषयी युवक विभागान्तर्गत वैविध्यपूर्ण आशय असणारे संकलन तयार होणे व दलांवरील युवकांसाठी व विशेष प्रयत्नांनी ज्या गटांपर्यंत पोचतो आहोत त्यांच्यासाठी नियमितपणे वापरले जाणे	सर्व मार्गदर्शकांची प्रतिज्ञेच्या आशयाची पूर्वतयारी झालेली असेल, विभाग प्रमुखांची प्रतिज्ञेविषयी बोलण्यासाठी गरज पडणार नाही. युवक विभागाचे नियमित प्रतिज्ञाग्रहणाचे कार्यक्रम मार्गदर्शकांच्या पुढाकाराने होतील.
२	प्रथम व द्वितीय प्रतिज्ञितांच्या नियमित बैठकी सुरू ठेवणे	दैनंदिन काम व प्रतिज्ञांचा संबंध जोडणे दैनंदिन कामापलीकडे प्रतिज्ञांचे महत्त्व कळणे
३	प्रतिज्ञेचे आवाहन करण्यासाठी वातावरणनिर्मिती करणे	भावनिकदृष्ट्या समृद्ध संवाद होतात
४	प्रतिज्ञेच्या आधीच्या टप्प्यांवरील संकल्पांची रचना बसवणे	प्रथम प्रतिज्ञा थेट न घेणारे काही जण संकल्पांचा मानसिक आधार मिळवू शकतात.

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	संचालकांनी लिहिलेल्या पुस्तिकांचा वापर सुरू होणे	आवश्यकतेनुसार
२	नवीन बोलणे झाल्यास त्याची टिपणे संकलित करणे	मासिक दोन वेळा
३	“युवक विभागात सदस्यत्व प्रारंभ” अशा आशयाचा संकल्प निश्चित करून तो दलांवरील युवकांना प्रतोदांनी करावयास देणे	वार्षिक एकदा

४	प्रथम व द्वितीय प्रतिज्ञितांच्या बैठकी घेण्यातील अडचणी सोडवण्यासाठी संचालकांसह चर्चा	वार्षिक एकदा
५	दैनंदिन दले व गट सोडून पालक, हितचिंतक इ. गटांमध्ये प्रतिज्ञेचे आवाहन करणे - notice boards/ e-notice boards	वार्षिक तीनदा प्रतिज्ञाग्रहण कार्यक्रम
६	शिबिरांच्या समारोपात / प्रात्यक्षिके प्रतिज्ञांचे कार्यक्रम	वर्षातून तीन - चार जणांचे एकदा

अर्थबळ: [अर्थरचना: २ पाहावी]

मनुष्यबळ: सर्व प्रतोद वा साहाय्यक प्रतोदांनी आपापल्या दलांवर मार्गदर्शक वा युवकांशी प्रथम प्रतिज्ञासंदर्भात संवाद करावेत असे अपेक्षित आहे.
युवक संघटन सहविचार समितीच्या अधिकाधिक सदस्यांनी आवश्यक तेवढ्या सर्व व्यक्तींशी द्वितीय प्रतिज्ञेबाबत संवाद करणे अपेक्षित आहे.

धोरण: प्रतिज्ञेचा आकडा हा कधीच उद्दिष्ट म्हणून समोर ठेवला जाणार नाही. प्रतिज्ञा ही व्यक्तिगत प्रेरणेशी संबंधित गोष्ट आहे. आवाहन किती जणांपर्यंत पोचते ही निष्पत्ती असू शकेल. संख्या हा प्रक्रिया चांगली चालू आहे याचा दर्शक आहे असे म्हणता येईल. पण संख्या पूर्ण करायची म्हणून प्रतिज्ञेचा आग्रह धरला जातो असे होणार नाही.

गृहीते:

प्रतिज्ञा घेण्याची सामाजिक प्रतिष्ठा उत्तरोत्तर वाढती राहिल.

उद्दिष्ट ९: पूर्णवेळ कार्यकर्ते

टप्पा १ (२०२२ - २०२४)

प्रत्येक कंसातील पहिला आकडा युवक विभाग सोडून प्रबोधिनीतील अन्य कामांसाठी ज्यांची योजना होईल अशा कार्यकर्त्यांसाठी तर दुसरा आकडा युवक विभागातील कामासाठी असा आहे.

अ) पूर्णवेळ कार्यकर्ते: अ. तृतीय प्रतिज्ञित कार्यकर्ते

(१+१)

आ) पूर्णवेळ (संचालकांच्या आदेशानुसार विविध विभागांमध्ये काम करणारे) कार्यकर्ते

(५+१)

इ) विभागप्रमुखांना उत्तरदायी असणारे कार्यकर्ते

(८+४)

टप्पा २ (२०२५-२०२७)

अ) पूर्णवेळ कार्यकर्ते: अ. तृतीय प्रतिज्ञित कार्यकर्ते

(३+०)

आ) पूर्णवेळ (संचालकांच्या आदेशानुसार विविध विभागांमध्ये काम करणारे) कार्यकर्ते

(७+२)

इ) विभागप्रमुखांना उत्तरदायी असणारे कार्यकर्ते

(१०+२)

टप्पा ३: (२०२८-२०३२)

अ) पूर्णवेळ कार्यकर्ते: अ. तृतीय प्रतिज्ञित कार्यकर्ते

(४+१)

आ) पूर्णवेळ (संचालकांच्या आदेशानुसार विविध विभागांमध्ये काम करणारे) कार्यकर्ते

(८+२)

इ) विभागप्रमुखांना उत्तरदायी असणारे कार्यकर्ते

(१४+२)

या तीन प्रकारचे एकूण ७५ कार्यकर्ते तयार होतील

उद्दिष्टाचा कालावधी: टप्पे वर मांडलेलेच आहेत. नव्याने कोष्टक सोयीसाठी पुढीलप्रमाणे -

प्रकार	२०२२-२४	२०२५-२७	२०२८-३२	एकूण
तृतीय प्रतिज्ञित कार्यकर्ता: युवक विभाग कामासाठी	१	०	१	२
तृतीय प्रतिज्ञित कार्यकर्ता: प्रबोधिनीच्या कामासाठी	१	३	४	८
पूर्णवेळ कार्यकर्ता: युवक विभाग कामासाठी	१	२	२	५
पूर्णवेळ कार्यकर्ता: प्रबोधिनीच्या कामासाठी	५	७	८	२०
विभागप्रमुखांना उत्तरदायी कार्यकर्ता: युवक विभाग कामासाठी	४	२	२	८
विभागप्रमुखांना उत्तरदायी कार्यकर्ता: प्रबोधिनीच्या कामासाठी	८	१०	१४	३२
एकूण	२०	२४	३१	७५

उद्दिष्ट कशासाठी: चालू कामातील गुणवत्तावाढीसाठी

उद्दिष्टाचे दर्शक: प्रबोधिनीचे प्रतिनिधित्व अनेक ठिकाणी करायला लागणे.

शहर, जिल्हा, राज्य व

देशपातळीवरील प्रतिनिधित्वाच्या संधी उपलब्ध करणे

कार्यपरिणाम: व्यक्तींचा स्वधर्म सापडून देणारी रचना युवक विभागाच्या

कामात तयार होणे

कार्यपरिणामाचे दर्शक: व्यक्तींना प्रबोधिनीच्या कामात पुष्कळ वेळ देता येतो आणि स्वतंत्र प्रज्ञेने ते कामात भर घालतात.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तींचे दर्शक
१	संत्रिका, ग्राम विकसन विभाग, प्रशाळा, प्रज्ञा मानस संशोधिका इ. सर्व विभागांमध्ये सदस्य औपचारिक अथवा अनौपचारिक पद्धतीने प्रकल्प करतील अशी व्यवस्था करणे. त्यानंतर त्यासाठी आवश्यक त्या शिक्षणाच्या व प्रशिक्षणाच्या संधी आवश्यक त्या बाहेरील संस्थांमध्ये ही शोधणे	विभागांकडून मनुष्यबळाबद्दल मागणी, विभागप्रमुखांचा नित्य संवाद इ.
२	युवक संघटन सहविचारद्वारे युवक सदस्यांच्या कार्यकर्ता घडणीसाठीच्या प्रशिक्षणांची योजना पक्की करणे. त्यासाठी प्रबोधिनीच्या ज्येष्ठ कार्यकर्त्यांवरचे अवलंबित्व कमी करणे; शक्य असेल तेथे त्यांच्या सहवासाच्या संधी उपलब्ध करणे	ज्येष्ठ कार्यकर्त्यांच्या विचारांचे संकलन सहजपणे तयार होऊ लागणे

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
३	कोणत्याही क्षेत्रात पराक्रम घडवता येऊ शकतो याचा आत्मविश्वास तयार करता येणे, व पराक्रम करण्यातूनही देशसेवा चांगल्याप्रकारे करता येते, हे समजणे	जे क्षेत्र निवडले आहे, त्यातील संधी माहिती असणे
४	कामाच्या प्रकाराबद्दलचे आग्रह कमी होऊन इष्ट परिणामांबद्दलचे आग्रह वाढणे व ते प्रत्यक्ष आणण्यातील लवचिकता जमू लागणे	निवेदन व समर्पणाचे महत्त्व समजू लागणे व ते इतरांना सांगता येणे

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	कोणत्याही विभागात अथवा केंद्रात प्रकल्प चालू असताना युवकांचे नियमितपणे निवेदन स्वीकारणे	प्रासंगिक
२	प्रबोधिनीच्या प्रत्येक विभागातील त्या त्या विभागाच्या पूर्वानुमतीशिवाय करता येणारे काम शोधणे, व अशी ३-४ दिवसांसाठीच्या कामांची यादी करणे, व तशी कामे विविध प्रतोद, सा. प्रतोदांना व मार्गदर्शकांना नियमितपणे देणे	वार्षिक
३	प्रबोधिनी वाङ्मयाचे वाचन, कामांशी / गोष्टींशी / व्यक्तिगत प्रसंगांचे sharing होणे. त्यावर पुरेसे चिंतन होणे, त्यावर संवाद होणे	प्रासंगिक
४	Life goal, career goal या संदर्भातील संवाद वेळेवर दलांवरती घडेल असे पाहणे	वार्षिक
५	आव्हाने स्वीकारण्याची वृत्ती लहानपणापासूनच निर्माण होईल असे करणे	सहामाही
६	समाजाच्या बदलांच्या वेगाची जाण वाढवणे	वार्षिक
७	प्रबोधिनीच्या सर्व केंद्रांना / विभागांना भेटी; अनेक प्रकारच्या स्वभावाच्या / शैलींच्या कार्यकर्त्यांबरोबर छोटे-मोठे काम करणे	वार्षिक
८	प्रबोधिनीत काम करू लागलेल्या युवक कार्यकर्त्यांचा वार्षिक मेळावा	प्रासंगिक
९	मध्यवर्ती उपक्रम व बैठकींना साहाय्यक म्हणून / तांत्रिक जबाबदाऱ्या घेणे	प्रासंगिक
१०	आधीच्या पूर्णवेळ कार्यकर्त्यांशी भावनिक व वैचारिक / प्रेरणात्मक नाती तयार होणे	प्रासंगिक
११	ज्येष्ठ कार्यकर्त्यांचे स्वीय साहाय्यक म्हणून काम करणे	प्रासंगिक

अर्थबळ: [अर्थरचना: ४ पाहावी]

मनुष्यबळ: या विशिष्ट उद्दिष्टासाठी युवक विभाग प्रमुख हे युवक संघटन सहविचार समितीतील सदस्यांना विविध वेळी सूचना देऊन लक्ष्य युवक, संघटन सहविचार समिती सदस्य, युवक विभाग प्रमुख व अन्य विभागप्रमुख या सर्वांमध्ये आवश्यकतेनुसार संवाद घडवून आणतील.

धोरण:

१. तयार होणाऱ्या कार्यकर्त्यांपैकी सुमारे २०% कार्यकर्ते युवक विभागाच्या पुढील वाढीसाठी युवक विभागाच्या कामात उपलब्ध राहतील.
२. अन्य विभागात कार्यकर्ता काम करू लागल्यावर साधारण वर्षभर त्याचा युवक विभागाशी संवाद तुटणार नाही असे पाहिले जाईल.

गृहीते:

१. प्रबोधिनीत कार्यकर्त्यांची अचानक खूप गरज तयार होऊन, जे घडतील ते सर्व कार्यकर्ते प्रबोधिनीच्या युवक विभागाच्या कामापलीकडील कामात गुंतवावे लागणार नाहीत.
२. अन्य विभागप्रमुख कार्यकर्त्यांशी व युवक विभागाशी चर्चा करण्यासाठी आवश्यकतेनुसार पुरेसा वेळ व लक्ष देतील

=====

उद्दिष्ट १० राष्ट्रीय एकात्मता: पुण्यातील संपर्क यंत्रणा: सीमावर्ती व प्रश्नग्रस्त राज्यांमधील

राष्ट्रीय एकात्मतेच्या कामांसाठी पुण्यात संपर्क यंत्रणा निर्माण करणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहा वर्षे सातत्याने करायचे काम

उद्दिष्ट कशासाठी: राष्ट्रीय एकात्मतेचे काम दृढ होण्यासाठी अन्य राज्यांमधील कामे वाढवण्याबरोबरच त्या कामाचा पाया पक्का होण्यासाठी पुण्यामध्ये या राज्यांमधील सहकारी, संपर्कातील व्यक्ती यांच्यासाठी हक्काची घरे, व्यक्ती इत्यादी निर्माण व्हाव्या लागतील. या भागांत काम करणाऱ्या पुण्यातील विविध संस्था, संघटना यांचेदेखील संपर्कजाळे भरावे लागेल.

उद्दिष्टाचे दर्शक: कोठेही जाताना समन्वयकांच्याकडे तेथील संपर्काची तयार सूची असेल. आणि नवे संपर्क झाले की त्याची सहज भर ह्या सूची मध्ये पडत राहील.

कार्यपरिणाम: संस्था /संघटना यांच्याबरोबर साहचर्याद्वारे प्रबोधिनीचे विविध उपक्रम/कार्यपद्धती समाजात पोहोचवण्याची रचना तयार करणे.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	सीमावर्ती / प्रश्नग्रस्त भागातून पुण्यात येणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी १०० पालक कुटुंबे तयार होतील.	विद्यार्थ्यांच्या निवासाचे नियोजन समन्वयकांना सहज करता येणे
२	छत्तीसगढ, अरुणाचल साठी संपर्क database तयार होईल	कोणत्याही राज्यात प्रबोधिनीचे कोण कोण कुठे प्रवास करत कोणाला भेटत आहे ह्याची समन्वयकांना कल्पना असेल
३	विविध राज्यांमधून आलेले अनेकजण युवक विभागाच्या नित्याच्या कामात सहभागी झालेले असणे.	विविध दलांचा भौगोलिक आवाका खूप वाढलेला असेल

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	कुटुंबांच्या मध्ये आरत्यांच्या निमित्ताने विविध राज्यातील सदस्य येणे	वार्षिक
२	छत्तीसगढ, झारखंड आणि ओडिशा साठी समन्वयक व्यक्ती निश्चित करणे	एकदा

३	एकेक सूत्र (विज्ञान, विवेकानंदांची भाषणे) असे घेऊन विविध उपक्रम घडवणे	एकदा
४	प्रश्नग्रस्त राज्यातील पुण्यात स्थायिक झालेल्या नागरिकांच्या मेळाव्याचे आयोजन	वार्षिक / द्वैवार्षिक

अर्थबळ: [अर्थरचना: ३ पाहावी]

मनुष्यबळ: विविध राज्यांसाठीचे विस्तार सहविचार गट

धोरण: वेगळे धोरण आवश्यक नाही.

गृहीते: वेगळे धोरण आवश्यक नाही.

=====

उद्दिष्ट ११: राष्ट्रीय एकात्मता: शिक्षणानुभव राष्ट्रीय एकात्मतेच्या अभ्यासासाठीचे

युवक वयोगटासाठीचे दर्शन-अनुभव-अभ्यास-आव्हाने या साखळीवर आधारित अभ्याससंच विकसित करणे व ते सर्वत्र पोहोचवण्यासाठी प्रशिक्षित कार्यकर्त्यांचा गट तयार होणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी:

टप्पा १ - २०२२ -२४ - पूर्वानुभव व प्रशाळांमधील साहित्याचा आधार घेऊन ३ शाळा १ महाविद्यालयात प्रयोग सुरू करणे

टप्पा २ - २०२५ -२७ - आधीच्या प्रयोगाचा आढावा घेऊन अभ्यासक्रम निश्चित करून १० शाळा व ४ महाविद्यालयात राबवणे

टप्पा ३ - २०२८-३२ - विस्तार

उद्दिष्ट कशासाठी: नवोन्मेषता

उद्दिष्टाचे दर्शक: राष्ट्रीय एकात्मता हा भावना उद्दीपनाचा विषय नसून अनुभवाचा विषय आहे हे समाजात अनेकांना जाणवू लागेल.

कार्यपरिणाम: व्यक्तींचा स्वधर्म सापडून देणारी रचना युवक विभागाच्या कामात तयार होणे.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तींचे दर्शक
१	परिस्थितीज्ञान तासिकाचा अभ्याससंच विकसित होईल	
२	ज्ञान प्रबोधिनीची राष्ट्रीय एकात्मतेची भूमिका प्रबोधिनीच्या सर्व शाळा, दले व अन्य उपक्रमांद्वारे संपर्कात येणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविण्यासाठी कार्यदिशेत काम करणारा किमान दहा जणांचा प्रशिक्षित गट तयार करणे.	
क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तींचे दर्शक
३	शाळांमध्ये / महाविद्यालयांमधील गटांमध्ये परिस्थितीज्ञान / राष्ट्रीय एकात्मता तासिका दीर्घकाळासाठी सुरू होणे	शाळांमध्ये अशा तासिका सुरू करण्यासाठी प्रबोधिनीतून नियमित मार्गदर्शन घेण्यात येईल. शाळा/महाविद्यालयांच्या नियमित वेळापत्रकात या तासिकांची भर पडलेली असेल
विद्यार्थी/ युवक		

४	देशाची ओळख होणे (देशाचा इतिहास, हिंदू संस्कृति-परंपरा यांचा परिचय होईल)	प्रश्नमंजुषा स्पर्धेत (अंतर्गत) चांगला सहभाग
५	एकात्मतेसमोरच्या प्रश्नांची जाणीव निर्माण होणे	रोज वर्तमानपत्र वाचणे मार्गदर्शक नसताना देशात काही प्रश्न तयार झाल्यास आपापसात स्वतः हून चर्चा मार्गदर्शकांना स्वतः हून याबद्दल प्रश्न विचारणे जाणे
६	आजूबाजूच्या समाजाविषयी आपलेपणा वाटणे.	आपल्या सामाजिक गटात नसलेल्या लोकांशी आपुलकीने व्यवहार करणे उदा. कामवाल्या ताईशी, कचरा वेचक इ. युवक गटातले विद्यार्थी मदतकार्यात स्वतः हून सहभाग घेतील.
७	देशाभिमान वाढणे	फेसबुक पोस्ट, whats app वर चुकीच्या प्रसाराला माहितीपूर्ण उत्तर दिले जाईल
८	सीमावर्ती / प्रश्नग्रस्त भागातून पुण्यात येणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी १०० पालक कुटुंबे तयार होतील.	विद्यार्थ्यांच्या निवासाचे नियोजन समन्वयकांना सहज करता येणे

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	मार्गदर्शकांचे सामाजिक प्रश्न, घटना यांच्याबद्दलचे वाचन, एकमेकांशी चर्चा	साप्ताहिक
२	शाळा, महाविद्यालयात परिस्थितीज्ञानाच्या तासिका घेणे	पाक्षिक
३	मार्गदर्शक गटासाठी बैठक	मासिक
४	प्रश्नमंजुषा स्पर्धा	वर्षातून दोन वेळा
५	मार्गदर्शक गटासाठी अभ्यास वर्ग	वर्षातून दोन वेळा
६	वर्गातील मुलांच्या/ Extended गटातील सर्व युवकांच्या गृहभेटी व घरच्यांशी संवाद	वर्षातून दोन वेळा
७	मार्गदर्शकांनी एका सामाजिक प्रश्नाचा सखोल अभ्यास करून मांडणी करणे	वर्षातून दोन वेळा
८	आपल्या नेहमीच्या सामाजिक गटात नसलेल्या व्यक्तींना आपल्या घरी लहान मोठ्या कार्यक्रमात सहभागी करून घेणे	वर्षातून दोन वेळा

९	युवकांशी प्रथम प्रतिज्ञेबद्दलचा संवाद करणे	वर्षातून दोन वेळा
१०	विविध प्रदेशातील पदार्थ घरी बनवणे	वार्षिक
११	अभ्यास सहली	वार्षिक
१२	मातृभूमिपरिचय सहली	वार्षिक
१३	सेवा दिवस	वार्षिक
१४	व्याख्यानमाला - सर्व वयोगट	वार्षिक
१५	समाज परिचय शिबिरे	वार्षिक
१६	इतिहास अभ्यास शिबिर	वार्षिक
१७	विविध समाजगटांचे उत्सव साजरे करणे (आंबेडकर जयंती, गुरु गोविंदसिंह जयंती)	वार्षिक
१८	मार्गदर्शक गट तयार करण्यासाठी अभ्यास शिबिरे	वार्षिक
१९	विशेष दिवस साजरे करणे १) राष्ट्रीय एकात्मता दिवस २) राष्ट्रीय एकता दिवस ३) विजय दिन	वार्षिक
२०	शालेय मुलांकडून/ युवकांकडून रा. एकात्मतेशी संबंधित विषयांचे प्रकल्प करून घेणे	वार्षिक
२१	विविध समाजगटांमध्ये असलेले साम्य अभ्यासपूर्वक शोधून त्याचा प्रसार करणे	वार्षिक
२२	आपल्यापेक्षा वेगळी विचारसरणी असलेल्या व्यक्तींशी मैत्री करणे.	वार्षिक
२३	प्रशिक्षित गटाने इतर राज्यात अभ्यास दौरा करणे	३/४ वर्षातून एकदा
२४	अनुभवसंचाचे एकत्रीकरण करून त्याचा अभ्याससंच बनवण्याच्या प्रक्रियेचा अनुभव घेणे	
२५	प्रशिक्षित गटातील एकाने रा. एकात्मतेच्या एका आव्हानावर स्वतः प्रत्यक्ष काम करायला सुरुवात करणे	
२६	अभ्याससंचाचे सैद्धान्तिकीकरण करणे; सामाजिक जाणीव संवर्धन या विषयावरील युवक विभागातील प्रयोगांची मांडणी पुस्तिका रूपात संकलित करणे	१० वर्षातून एकदा
२७	१००० लोकांचा सहभाग असलेला राष्ट्रीय एकात्मता उत्सव घडवून आणणे	

अर्थबळ: [अर्थरचना: ३ पाहावी]

मनुष्यबळ: सक्षम प्रतोदपदापेक्षा अधिक जबाबदारी घेणारा प्रमुख व त्यासोबत गट

धोरण:

१. शाळा - महाविद्यालयांमध्ये दर्शन-अनुभव टप्प्याचे उपक्रम घेतले जातील

२. त्यातून जोडल्या गेलेल्या गटासाठी दलांमार्फत अभ्यास-आव्हान टप्प्याचे उपक्रम घेतले जातील.

गृहीते:

१. अभ्याससंच मांडणीसाठी कार्यदिशेतून सैद्धांतिक साहचर्य मिळेल

=====

उद्दिष्ट १२: समाजगट संपर्क यंत्रणा: विविध समाजगटांमध्ये पोचून युवकशक्ती जागृत करणारी

व प्रबोधिनीच्या कामात तिला आणू शकणारी संपर्क यंत्रणा निर्माण करणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहाही वर्षे सातत्याने करायचे काम

उद्दिष्ट कशासाठी: चालू कामातील गुणवत्तावाढीसाठी

उद्दिष्टाचे दर्शक: आजपर्यंत पोहोचू न शकलेल्या ठिकाणी व समाजगटांमध्ये सुरु झालेली दले

कार्यपरिणाम: संस्था / संघटना यांच्या बरोबर साहचर्याद्वारे प्रबोधिनीचे विविध उपक्रम / कार्यपद्धती समाजात पोहोचवण्याची रचना तयार करणे.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	पुण्यातील २५ नागरी वस्त्यांमध्ये नियमित काम सुरू होईल.	विविध आर्थिक/ सामाजिक पार्श्वभूमीचे शालेय व महाविद्यालयीन युवक विभागाच्या दलांवर/ गटांमध्ये येतात
२	पुण्यातील २५ गृहरचना संस्थांमध्ये नियमित काम सुरू होईल.	आयुष्यामध्ये आर्थिकदृष्ट्या स्थिर असलेल्या प्रौढ नागरिकांना सम्पर्कात ठेवणे.
३	शालेय आणि महाविद्यालयीन वयोगटात काम करणाऱ्या सामाजिक संस्थांशी नियमित संपर्क करणे.	आपल्या कामाचे आत्मपरीक्षण होणे, उपक्रमांमध्ये भर पडणे
४	पुण्यातील/पुण्याजवळील भागात चालणाऱ्या उत्सव व त्या आधारे संघटनांची माहितीचा पट तयार करणे.	विविध युवक समूहांबरोबरचे साहचर्याचे उपक्रम होणे
५	३५ च्या पुढील वयोगटासाठी नियमित उपक्रम सुरू करणे.	प्रबोधिनीच्या कामात प्रौढ पुरुष गटाच्या सहभागात वाढ.

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	जी मुलं प्रबोधिनीत निवडली जात नाहीत पण त्यांना यायची इच्छा असते अशा सर्व मुलांना विविध दलावर जोडून घेतलं पाहिजे किंवा त्या मुलांसाठी दल चालू झालं पाहिजे.	वार्षिक

२	अनेक वस्त्यांमधील विविध वंचित समाज गटांशी संपर्क होईल. त्या समाजगटांचे सर्वेक्षण होईल. (साहचर्य:- नागरी वस्ती अभ्यासगट)	वार्षिक
३	वाद्यगट मेळावे, गणेश मंडळे मेळावा	वार्षिक
४	प्रबोधिनीच्या website वर युवक विभागाचा आशय उपलब्ध असणे.	मासिक
५	युवक विभागाचे/प्रबोधिनीचे वार्षिक वृत्त विविध संस्थांना आणि व्यक्तींना पोहोचवणे.	मासिक
६	प्रबोधिनीच्या अन्य विभागांशी सतत संवाद राहणे (ज्यांचे इतर संघटनांशी संपर्क असतील)	मासिक

अर्थबळ: [अर्थरचना: २ पाहावी]

मनुष्यबळ: युवक विभागातील विस्ताराकांक्षा असेलेले मार्गदर्शक गटातील सदस्य, अन्य विभागातील युवक
(तात्कालिक मनुष्यबळ), संस्था संपर्क उपगट

धोरण:

युवक विभागामध्ये दीर्घ काळ काम केलेल्या कार्यकर्त्यांनी यामध्ये काम करावे.

गृहीते:

प्रबोधिनीचे पुरेसे साहित्य तयार होत राहील आणि उपलब्ध राहील. (वृत्ते व वाङ्मय)

=====

उद्दिष्ट १३: समूहगुण जाणवणे दल का घेतो याबद्दलचा सामूहिक विचार/ समज मार्गदर्शक गटामध्ये तयार होणे व ती दलावरील अधिकाधिक जणांना जाणवणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहाही वर्षे सातत्याने करायचे काम

उद्दिष्ट कशासाठी: चालू कामातील गुणवत्तावाढीसाठी

उद्दिष्टाचे दर्शक:

१. महाविद्यालयीन दलांपैकी जास्तीत जास्त दलांचे विभाजन अतिशय सहजपणे होऊन नवी, जुनी सर्व दले उत्तमपणे सुरु राहतील.
२. व्यक्तिगत आयुष्य आणि संघटनेतील आयुष्य यात द्वैत वाटणे हळू हळू कमी होत जाईल.
३. दल प्रतिनिधी / गटप्रमुख म्हणून नियुक्त झाल्यावर त्यांना आत्मविश्वासाने दल घेता येईल.
४. पुरेशा प्रमाणात दल प्रतिनिधी / गटप्रमुख तयार होत राहतील. (निवडीची गरज पडेल)

कार्यपरिणाम: नित्य उपक्रमांमधून मार्गदर्शक व युवकांची संख्या वाढत असतानाच त्याच वेळी त्यातून दीर्घकाळ कामात राहू शकणाऱ्या, जागा व कामाचे स्वरूप यासाठी लवचिक राहू शकणाऱ्या युवकांची संचाधारित संघटना उभी राहणे.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	स्वतःच्या समूहगुणांची वाढ व्हायला हवी हे प्रत्येकाला जाणवण्यासाठीची आवश्यक ती रचना उभी करणे.	सहविचारातून सहकार्य घडणे व त्यातून गट पुढे न्यायला जमणे.
२	नवीन गटातल्या लोकांची आवड, आनंद आणि आपण त्यांच्यासाठी संकल्पित केलेले शिक्षण यातील संतुलन साधणे	स्पष्टीकरण न मागताही अनेक जण उपक्रमात सहजपणे सहभागी होतात व स्वतःचे चिंतन मांडू शकतात.
३	प्रबोधिनीची उद्दिष्टे, साध्यसूत्र, वाङ्मय याबद्दलचे आकलन असणे.	याबद्दल प्रबोधिनीबाहेर योग्य त्या ठिकाणी भूमिका स्पष्टपणे मांडता येतील.
४	गटबांधणी सहजपणे होण्यासाठीचे अनुभवसंच निर्माण करणे.	सहकाऱ्यांशी वाद - विवाद, भांडणे, दुरावे तयार झाले तरी योग्य वेळी एकत्र काम करता येणे.
५	दलांवरील मुले/ युवक/ मार्गदर्शक यांना सामूहिक संकल्पपूर्तीचा अनुभव देणारी रचना विकसित होणे.	

६	सर्व जबाबदार गटाची वैचारिक पातळी वाढलेली असणे.	युवक व मार्गदर्शक काळजीपूर्वक मतं तयार करायला शिकतील.
७	स्वतःचा गट जमवता येणे.	दलावरील वाढती उपस्थिती

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	व्यक्तिशः संवाद	नियमित
२	दलाच्या कार्यकारिणी बैठका	साप्ताहिक
३	सामूहिक पद्य/प्रार्थना म्हणणे आणि त्यावर चर्चा	साप्ताहिक
४	संघटन खंड, प्रबोधिनी साहित्याचे वाचन, चर्चा, पुस्तक वाचन - लेख वाचन (इतिहास, प्रबोधिनी खंड, विज्ञानाभिमुखता आणि हिंदुत्व इ.)	मासिक
५	सामूहिक आणि वैयक्तिक संकल्प ठरवणे आणि पाळणे	त्रैमासिक
६	गटकार्य - रविवारच्या दलावर / सगळ्या उपक्रमात जोडीकार्य, गटकार्य देणे, video बनवणे, लेख लिहिणे, इतिहासावरील लेखांचे audio books	त्रैमासिक
७	मार्गदर्शकांसाठी संवाद रचना व मार्गदर्शक गटामध्ये दलाबद्दलच्या स्वप्रांची चर्चा	दैनंदिन
८	नियमित गटापेक्षा बाहेरच्या गटासोबत काम करण्याची संधी देणे	वार्षिक
९	युवक विभागासाठी सामान्य आणि विशेष प्रबोधिनीपण यांच्या case studies लिहिणे.	द्वैवार्षिक
१०	दलातील वर्तन - organisational behaviour यावर कार्यशाळा होईल - इतरांना दलातील उपक्रमांमुळे काय बदल होतात हे सांगताना स्वतःचे चिंतन पुढे जावे, यासाठी हे प्रशिक्षण होईल	प्रत्येक टप्प्यात एकदा
क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
११	वेगवेगळ्या समाजरचनांमध्ये राहून येणे.	वार्षिक
१२	नवीन गटात सामूहिक पराक्रम घडवून आणणे. उदा १ - व्हॉलीबॉल, कबड्डी संघ तयार करणे व बाह्य सामन्यांमध्ये उतरणे उदा २ - गणेशोत्सव, दिवाळी, महाशिवरात्री, आषाढी एकादशी इ. सणांना हेतू सापेक्ष सांस्कृतिक उपक्रम घेणे उदा ३ - तंबू शिबीर /साहस शिबीर /निवासी ट्रेक	नियमितपणे
१३	पथकप्रतिनिधी दल - जे नेतृत्वासाठी पुढाकार घेऊ शकत आहेत त्यांच्यासाठी त्यांच्या क्षमता तपासण्यासाठी तयार केलेले व्यासपीठ	वर्षात काही काळ सलगपणे

१४	पथकशः रचना - वर्ग काही काळासाठी विसरून आपण पथक म्हणून एक आहोत आणि एकत्र गोष्टी करायच्या आहेत हे शिकणे. (वर्षातून ४ महिने) - प्रशालेय दलांसाठी फक्त	वार्षिक
१५	आपल्या दलाची/स्वप्रांची/प्रेरक कथांची गोष्टीरूप / चित्ररूप / काव्यरूप मांडणी करणे	द्वैवार्षिक
१६	मार्गदर्शकांचे समूहगुण विकसन होण्याच्या संधी प्रतोद/ सहविचार समिती यांनी शोधत राहणे	
१७	अनुभवकथनमाला (जुन्या किंवा ज्येष्ठ मार्गदर्शकांची/ज्येष्ठ कार्यकर्त्यांची)	मासिक
१८	साप्ताहिक बैठकींमध्ये मुलांमधील बदलांवर चर्चा	त्रैमासिक

अर्थबळ: [अर्थरचना : १ पाहावी.]

मनुष्यबळ: संचाधारित संघटनेमधल्या वरिष्ठ स्तरातील सदस्यांनी याबद्दल नियमित संवाद करावा.
युवक संघटन सहविचार समिती सदस्य अधिमित्र म्हणून जास्तीत जास्त मार्गदर्शकांना याबद्दल मार्गदर्शन करतील.

धोरण:

१. सर्व जबाबदारी घेतलेल्या मार्गदर्शकांचा प्रेरणांचा प्रवास चढत्या क्रमाने होईल यासाठी आग्रही भूमिका घेतल्या जातील.
२. दल घेणे म्हणजे युवक विभागात नियमितपणे कोणतेही माध्यम वापरून ठरावीक गटावर काम करत राहणे.
३. युवक विभागाचे लगेच परिणाम दिसणारे काम एका बाजूला वाढत असताना नियमित दल घेणे याचे महत्त्व अबाधित ठेवले जाईल.

गृहीते:

=====

उद्दिष्ट १४: समूहगुण प्रशिक्षण युवकांचे/ शालेय विद्यार्थ्यांचे समूहगुण (गटबांधणीसंबंधीचे पैलू) विकसित होण्यासाठी त्यांना विविध कौशल्यांचे प्रशिक्षण देणारी रचना स्थिर करणे.
(गटचर्चा, नियोजन व कार्यवाही, व्यवस्थापन, संवाद कौशल्य)

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहाही वर्षे करायचे काम

उद्दिष्ट कशासाठी: चालू कामातील गुणवत्तावाढीसाठी

उद्दिष्टाचे दर्शक:

१. युवकांचे / विद्यार्थ्यांचे समूहगुण प्रबोधिनीबाहेरील विविध गटांमध्ये प्रभावीपणे व्यक्त होणे.
२. मार्गदर्शकांची गटात वावरण्याची आणि नियमित कार्यक्रम घडवण्यातील सहजता दिसून येईल.

कार्यपरिणाम: व्यक्तींचा स्वधर्म सापडून देणारी रचना युवक विभागाच्या कामात तयार होणे

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	दलांवर खातेवाटपाची रचना मार्गदर्शकांसाठी व मुलांसाठी कार्यान्वित होणे व त्याच्या नियमित आढाव्याची रचना बसवणे.	दलांच्या तांत्रिक व्यवस्थांमधील गुणवत्ता वाढ झालेली दिसेल.
२	किशोर, कुमार आणि युवक गटांसाठी गटकार्य प्रशिक्षणाचे टप्पे निश्चित करणे.	युवकांचे / विद्यार्थ्यांचे समूहगुण प्रबोधिनीबाहेरील विविध गटांमध्ये व्यक्त होणे
३	गटबांधणी सहजपणे होण्यासाठीचे अनुभवसंच निर्माण करणे.	सहकाऱ्यांशी वाद- विवाद , भांडणे , दुरावे तयार झाले तरी योग्य वेळी एकत्र काम करता येणे.
४	दलांवरील मुले/ युवक/ मार्गदर्शक यांना सामूहिक संकल्पपूर्तीचा अनुभव देणारी रचना विकसित होणे.	वैयक्तिक उद्दिष्टांसाठी तसेच प्रबोधिनी बाहेरच्या गटांमध्येही संकल्प करण्याची सवय दिसून येईल.
५	दलांवरील नित्याच्या सामूहिक खेळ व नित्याच्या कार्यक्रमांनंतर होणाऱ्या चर्चासाठी विषयांची यादी निश्चित करणे व त्या मार्गदर्शकांना घेता येतील अशी प्रशिक्षणाची रचना बसवणे.	दलांवरच्या सदस्यांची शोधबोधाची वृत्ती विकसित झालेले दिसेल. उपक्रमांनंतरच्या अभिप्रायांची गुणवत्ता वाढेल.
६	समूहगुण विकसनाची प्रक्रिया ओढून ताणून करायला न लागता दलाचा तो स्वभाव बनणे.	दलांवरील युवकांचे एकमेकांशी घट्ट बांधलेले अनेक विषयांचे अनेक अभ्यास/ कृती गट चालू असतील.

७	मार्गदर्शकांसाठी समूहगुण प्रशिक्षणाचे टप्पे तयार होणे व नियमितपणे या कौशल्य प्रशिक्षणांचा समावेश एकूण नियोजनाचा अंगभूत घटक म्हणून करणे	कामापलीकडे मार्गदर्शक गटात मैत्रीचे वातावरण तयार होईल.
८	दलावरील एकूण समूहगुणविकासाच्या मूल्यमापनाचे निकष व व्यवस्था निर्माण करणे	सुधारणेसाठी मूल्यमापन सर्वांना करून घ्यावेसे वाटेल.

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	युवक संघटन सहविचार बैठकीत नियमितपणे समूह-गुणविकसन प्रयत्नांचा चिकित्सक आढावा घेणे.	त्रैमासिक
२	मार्गदर्शकांचा युवकांशी वैयक्तिक व गटात संवाद	दैनंदिन
३	मार्गदर्शक बैठकीत संवाद निवेदनामध्ये युवकांच्या समूहगुण विकसनासाठी आपण काय प्रयत्न करतो असे जाणीवपूर्वक मांडणे	साप्ताहिक
४	नियमित सामूहिक उपासना, पद्य गायन	त्रैमासिक
५	अनौपचारिक भेटी वाढवणे, मार्गदर्शकांनी किमान ३/४ युवकांना बरोबर घेऊन त्यांच्यासाठी अनौपचारिक भेटी/उपक्रम घडवणे	मासिक
६	पथकशः रचनेत स्पर्धात्मक पद्धतीने दल घेणे व रचना लावताना भिन्न स्वभावाच्या व्यक्तींना एकत्र ठेवणे	त्रैमासिक
७	मार्गदर्शकांचे कौशल्यांबाबतचे profile maintain करणे	मासिक
८	संवाद प्रशिक्षण, कार्यशाळा	मासिक
क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
९	समूहगुण विकसनासाठीच्या संधी ओळखून त्याची यादी तयार असणे व वेळोवेळी भर घालणे.	मासिक
१०	प्रासंगिक विषयांवर evaluation based गटचर्चा	मासिक
११	समूहगुण विकासाच्या कोणत्या संधी घेता आल्या, काय कमी पडलं याचा आढावा	त्रैमासिक
१२	संघटकांच्या मुलाखती - संशोधन, समाजकार्य इ.	वार्षिक
१३	गटचर्चा, नियोजन व कार्यवाही, व्यवस्थापन, संवाद कौशल्य यासाठी शिबिरे, कार्यशाळा आयोजित करणे. या साठी प्रबोधिनी मधील रचनांची मदत घेणे.	वार्षिक

१४	समूहगुण विकसन कार्यदिशेतील कार्यकर्त्यांच्या मुलाखती घेऊन, गट बांधण्यासाठी ते कोणत्या प्रक्रिया करतात हे समजून घेणे	वार्षिक
१५	संघटनेतील Critical Thinking या आशयाची प्रशिक्षण कार्यशाळा	द्वैवार्षिक
१६	REBT प्रशिक्षण कार्यशाळा	द्वैवार्षिक
१७	ज्येष्ठ कार्यकर्त्यांनी निवेदनावर आणि गटबांधणीवर अभिप्रायात्मक संवाद करणे	सहामाही
१८	समूहगुणांचे चांगले उपयोजन झालेल्या काही कामांना (उदा. बचत गट) भेटी देऊन त्यांच्या प्रक्रिया समजावून घेणे.	वार्षिक
१९	सप्ताह प्रमुख रचना (दल प्रतिनिधी/मार्गदर्शकांसाठी)	साप्ताहिक
२०	संवाद कौशल्य प्रशिक्षण उपयोजन - अनोळखी व्यक्तींसोबत बोलण्याची भीती जाणे - १) घरोघरी अथर्वशीर्ष, २) नाट्य बसवणे व ते सादर करणे, ३) गटाने एखाद्या विषयाचा अभ्यास करून त्यावर प्रश्नोत्तर सत्र	वर्षातून २-३ वेळा
२१	मार्गदर्शकांनी एकत्र/ सामूहिक काम करणे (प्रकल्प, दौरा)	वार्षिक
२२	शिबिरातून/खाते-कार्यक्रमप्रमुखांकडून नियोजन कौशल्य प्रशिक्षण	शिबिराच्या नियोजनपूर्व शोधबोध बैठकीत
२३	दलावरील मोठ्या (उदा. सातवीच्या) गटाने लहान गटासाठी पाचवी व सहावीच्या मुलांचे वेगवेगळे उपक्रम घेणे (उदा. बौद्धिक खेळ)	प्रासंगिक
२४	लेखन कौशल्य प्रशिक्षण - एका विषयाचा विविध अंगांनी विचार करून गोष्टी मांडण्याची सवय लागणे	प्रासंगिक
२५	मातृभूमीपूजन - मार्गदर्शकांनी गणेशोत्सवानिमित्त पथक प्रतिनिधी गटातील एकाच्या घरी घेणे. (पालकांनी व मुलांनी एकत्र येऊन कार्यक्रम)	प्रत्येक टप्प्यात एकदा
२६	दैनंदिन दल - मैदान स्वच्छता, मैदान आखणी, खेळानंतरची चर्चा, दाहीनेदर्शक रचना, संचलन	आठवड्यातून किमान दोन वेळा

अर्थबळ: [अर्थरचना: १ पाहावी]

मनुष्यबळ: सर्व शालेय व महाविद्यालयीन दले प्रतोद, विविध गटांचे प्रमुख

धोरण:

१. समूहगुण विकसनासाठीच्या विविध निवेशांचे संघटन खंडासाठीचे साहित्य तयार करणे व त्यासाठी वरील उपक्रम व निष्पत्तीच्या नोंदींचा उपयोग करणे

२. शोधबोधाचा वार्षिक संस्कार प्रत्येक दलासाठी युवक विभाग प्रमुखांबरोबर झालाच पाहिजेय उपक्रमाचा शोधबोध वा उपक्रमांच्या संख्येइतकाच महत्त्वाचा आहे. (तीन विना शोधबोधांच्या उपक्रमांपेक्षा, शोधबोधासह दोनच उपक्रम झालेले चालतील)

गृहीते:

१. मूल्यमापनाच्या निकषांचे Triangulation करून निश्चित करणे. यासाठी पुरेसे inputs संशोधन व समूहगुण कार्यदिशांकडून मिळतील.

=====

उद्दिष्ट १५: दलांवर व्यक्तिमत्वविकसन/ स्वधर्मशोध: जीविका (career goals) ध्येये व जीवनध्येय (life goals) निश्चित करता येणे, त्यातील दलाचे/ संघटनेचे स्थान समजणे आणि दल व बाहेरील आयुष्य यांची सांगड घालता येणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: १० वर्षे

उद्दिष्ट कशासाठी: १. नवीन प्रकारच्या कामाची भर पडावी,
२. उपविभागाची भर पडावी किंवा कार्यपद्धती भर पडावी म्हणून

उद्दिष्टाचे दर्शक:

१. स्वतःच्या वेळेचे, प्रेरणेचे आणि कामाचे विभाजन चांगल्या प्रकारे जमते.
२. संघटनवृत्ती आपल्या कामाच्या ठिकाणी वापरल्यामुळे कार्यक्षमता वाढल्याचे जाणवते.

कार्यपरिणाम: व्यक्तींचा स्वधर्म सापडून देणारी रचना युवक विभागाच्या कामात तयार होणे

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	टप्प्याटप्प्याने उपक्रमातून लोक युवक बाहेर पडत असले तरी ते त्या आधी प्रबोधिनीशी जोडले जाणे.	
२	स्वतःच्या क्षमतेचे देशाचे/मोठे प्रश्न सोडवू शकू असे प्रश्न सापडणे.	स्वतःच्या क्षेत्रात युवक विभागाने सुचवलेला वर्षातून एखादा छोटा प्रकल्प करणारे २०० युवक असतील.
३	Comfort zones तोडून, मोठे लक्ष्य समोर ठेवून ते गाठण्यासाठी लागणारे motivation तयार होणे व टिकून राहणे	
४	व्यक्तीघडण, पराक्रम व सेवेचे उपक्रम घडवणारी पाचशे प्रबोध कुटुंबे संपर्कात असतील	आवडी निवडीचा कामावर होणारा परिणाम व्हायचे बंद होणे.
५	युवक विभागाचे 'निरंतर संपर्क जाळे' तयार करणे, जेणेकरून दलांवर / संघटनेच्या उपक्रमांमध्ये कमी वेळ देऊ शकणाऱ्या युवकांसाठी व त्यांच्या प्रासंगिक / दीर्घकालीन गटांसाठी विविध विषयांचे प्रशिक्षण (JP तत्त्वज्ञान, वैचारिक, परिस्थिती ज्ञान, इत्यादी), किंवा प्रासंगिक उपक्रम सुचविता येतील.	प्रवाहाच्या निरपेक्ष, प्रवाहात ठळकपणे दिसेल असे कामाचे क्षेत्र निवडण्यासाठी विचार व कृती करता येणे.
६	अनेक नैमित्तिक कामांत यायची इच्छा असलेल्या युवकांना संपर्कात ठेवणे, धरून ठेवणे, आणि त्यांचे उपयोजन ह्यांच्या रचना दलांमध्ये/भागात	गटाची लवचिकता ही व्यक्ती निरपेक्षता आणि प्राधान्यक्रम निरपेक्षता यातून व्यक्त होणे.

	बसलेल्या असतील. दल/भाग हा युवक विभागातील unit असेल तो अशा युवकांना address करेल.	
७	भिन्न स्वभावाचे लोक एकत्र आणता येणे, व दलाचा platform म्हणून वापर करणे	
८	कोणत्याही उपक्रमात सहभागी होणाऱ्या प्रत्येकाला संघटन / शिक्षण / प्रशिक्षणाच्या उपायोजनाचा एखादा उपक्रम सुचवणारी व त्याचे अनुधावन वेळोवेळी करणारी सक्षम रचना तयार झालेली असेल. मुख्यतः प्रक्रियाभिमुख समुपदेशनाची उपलब्ध असेल.	प्रेरणा निर्माण होणे व ती टिकणे
९	अभ्यास, उपासना, विद्याव्रत इत्यादी गाभ्याच्या उपक्रमांची सोपी modules/एकके तयार असणे व ते घेण्याची क्षमता बहुतांश कार्यकर्त्यांकडे असणे.	आपल्या कामातील foresight अधिकाधिक विकसित होत जाणे.
१०	उपक्रमाबरोबर उद्दिष्टाचेही महत्व युवकांला समजून उद्दिष्टासाठी काम करण्याची वृत्ती निर्माण होणे	इतर गोष्टींच्या तुलनेत दल/प्रबोधिनी प्राधान्यक्रमाने वर येणे
११	येत्या १० वर्षांत विज्ञान/क्रीडा दलांचे १५ संशोधन प्रबंध आणि १० (चांगले) पेटंट असतील.	
१२	दलांपलीकडील विविध उपक्रम व रचना युवक विभागात अशा उभ्या राहतील व त्यासाठी वेगवेगळे प्रमुख, महाविद्यालयीन दलप्रमुख विस्तार प्रमुख असे वीसहून अधिक वेगवेगळे प्रमुख युवक विभागात कार्यरत असतील.	
१३	नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार ११ वी - १२ वी या वयोगटासाठीचे कार्यक्रम पक्के होतील	१) शालेय दलांवर १० वी नंतर टिकणाऱ्या गटाचे प्रमाण वाढते राहील २) थेट ११ वी - १२ वी मध्ये येणाऱ्या गटासाठी सुद्धा दल रचना उपलब्ध असेल

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	नियमित संवाद, शैक्षणिक, जीविका व जीवनध्येयांसंदर्भात मार्गदर्शकांची प्रतोदाशी चर्चा, गप्पा होणे.	नियमित
२	प्रबोधिनीतील संभाव्य सवेतन संधींबद्दलही नियमितपणे संवाद होणे	नियमित

३	दलाचे ग्रंथालय बनवणे + सांभाळणे	नियमित
४	उपासना, विद्याव्रत, स्वयंअध्ययन	नियमित
५	गट गोळा करण्याची सृजनशीलता वाढवण्यासाठी प्रशिक्षणे देणे	दैनंदिन
६	दलावर प्रबोधिनी साहित्य वाचणे.	मासिक
७	मार्गदर्शकांचे वैयक्तिक वेळा पत्रक तयार होणे	त्रैमासिक
८	उद्योजकता प्रशिक्षण उपक्रम - मूर्ती/ कंदील विक्री	सहामाही
९	दलाच्या परिचयाचे वैज्ञानिक, प्रबोधिनीचे कार्यकर्ते यांच्या बरोबर सहवास	प्रासंगिक
१०	मध्यवर्ती जबाबदाऱ्या देणे, पूर्ण वेळ कार्यकर्त्यांसोबत/ साहाय्यक म्हणून काम करणे.	प्रासंगिक
११	नियमित प्रासंगिक उपक्रमांच्या पूर्वी प्रासंगिक येणाऱ्या युवकांना सातत्याने संपर्क करणे	प्रासंगिक
१२	समुपदेशनाचे प्रशिक्षण घेऊन मार्गदर्शकांनी वैयक्तिक संवादातून युवकांना career ची दिशा निवडण्यास मदत करणे	वार्षिक
१३	अंतर्वासिता	वार्षिक
१४	- वैज्ञानिक सत्रे माला - Company visits for project case studies - इतिहास, पुरातत्व शास्त्र अशा वेगवेगळ्या विषयाच्या अभ्यास / संशोधन प्रक्रियांचे exposure - Teaching exposure workshops - Science Tourism : Exploring plant & wildlife biodiversity of Sahyadri - नवीन विषयांची ओळख करून घेण्यासाठी विषय परिचय शिबिरे, उदा. पुरातत्व शास्त्र	वार्षिक
१५	जीविका व जीवनध्येयांना अनुसरून logframe analysis चे प्रशिक्षण शिबिर	वार्षिक
१६	युवक विभागाशिवाय इतर विभागामध्ये १५ दिवस/ १ महिना कामाचा अनुभव घेण्यासाठी पाठवणे	वार्षिक
१७	जीवनध्येयाच्या विविध अंगांचा विचार कसा करावा यासाठी प्रबोधिनी तत्त्वसप्तक अभ्यास शिबिर	वार्षिक
१८	विकासमित्र प्रकल्पात विद्यार्थ्यांसाठी सत्र घेणे	वार्षिक
१९	श्रमदानामध्ये सहभागी होऊन तेथील प्रश्न समजून घेणे	वार्षिक
२०	विज्ञानाशी संबंधित प्रक्रिया अध्यापनासाठी निर्माण केलेल्या पुस्तिका/ निबंध यांच्या आधारे सशुल्क प्रशिक्षण रचना बसवणे. यात विज्ञान प्रदर्शनांचाही समावेश असेल.	वार्षिक

२१	संघटन app+database विकसित होणे.	सलग १० वर्षे
२२	विविध दलांच्या स्थानिक प्रभावासाठी - तेथील सोसायट्यांमध्ये व्याख्यानमाला राबविणे - दल split होत असताना	तीन वर्षातून
२३	छोटे संकल्प (दल व स्वतःच्या कामविषयक) करून ते पूर्ण करणे.	प्रासंगिक
२४	विद्याव्रताची आकर्षक मांडणी	वार्षिक
२५	प्रबोधिनी अंतर्गत विविध विभागात-केंद्रात-प्रकल्पात काम करणे - प्रश्न आणि प्रबोधिनीची उत्तरं	वार्षिक
२६	मुलांच्या गृहभेटी - १० वीं तील मुलांबरोबर त्यांच्या पुढच्या शिक्षणाबद्दलचा संवाद	वार्षिक

अर्थबळ: [अर्थरचना: १ पाहावी]

मनुष्यबळ: दलशः सर्व मार्गदर्शक व प्रतोदांद्वारे (संघटनान्तर्गत मानसशास्त्र अभ्यासगट, तंत्रज्ञान- संघटना सात्मीकरण गट - यांच्या मदतीने)

धोरण:

१. चाकोरीबाहेरचा विचार करून प्रबोधिनीमध्ये स्वतःचे आयुष्याचे ध्येय शोधू शकतील / राष्ट्रासाठीची स्वप्ने पाहू शकतील असे निवेश दलांवर दिले जाणे

गृहीते: नाहीत

=====

उद्दिष्ट १६: सहवासातून वृत्तिघडण- रचना: वृत्तिघडण अधिक परिणामकारक
होण्यासाठी व

ती दीर्घकाळ टिकण्यासाठी अल्पमुदतीची (१ ते ३ महिने) आश्रमीय पद्धतीची सहवास
व्यवस्था

युवकांसाठी उपलब्ध करणारी रचना व त्यासाठी आवश्यक त्या आस्थापना तयार करणे.

उद्दिष्ट कशासाठी: १. कामातील गुणवत्ता २. नवोन्मेषता

उद्दिष्टाचे दर्शक:

१. व्यक्तिमत्त्व विकसन प्रक्रियेतील Redundant व टाळण्याजोग्या प्रक्रिया कमी होतील.
२. व्यक्तिमत्त्व विकसनाचा वेग वाढलेला असेल.
३. लहानवयात पुष्कळ कर्तृत्व व त्या कर्तृत्वाबद्दल सातत्य दिसेल

उद्दिष्ट	उद्दिष्टाचे दर्शक
<p>टप्पा १ - २०२२-२०२४</p> <p>१ - युवक विभाग प्रमुख व महाविद्यालयीन दले प्रमुख यांच्याद्वारे मार्गदर्शकांचे व्रताचरण शिकण्याचे प्रशिक्षण - सर्व मार्गदर्शकांचे एक तरी व्रत घेऊन झाले असेल</p> <p>२ - मार्गदर्शक व त्याशिवाय अन्य युवकांची ३-७ दिवस राहून अनुभवता येतील अशा व्रतांचे प्रशिक्षण [संख्या ३०० - एकूण प्रशिक्षणे (युवक/मार्गदर्शक संख्या नाही)]</p> <p>३ - तिसऱ्या वर्षी प्रबोधिनीच्या स्वतःच्या आस्थापना अथवा भाड्याने घेतलेले सदनिका यांचा व्रताचरणासाठी आवश्यक असलेल्या सहनिवासासाठी वापर</p> <p>४ - मूल्यमापनासाठी आवश्यक त्या नोंदींचे प्रमाणीकरण होणे (अन्य युवक)</p> <p>५ - सर्वप्रकारच्या नोंदींच्या आधारे व्रतांचा पहिला कृतिसंशोधनपर आढावा पूर्ण होणे.</p> <p>६ - संपूर्णपणे विद्यार्थ्यांनी शुल्क भरून निवासाची व्यवस्था चालणे</p>	<p>वाढता आत्मविश्वास, वाढती कार्यक्षमता, प्रबोधिनीची अनेक कामे अंगावर सहजपणे घेता येणे अशा प्रकारचे युवकांसाठीचे दर्शक.</p> <p>व्यवस्था लागल्याचे दर्शक - प्रचार न करता युवक अशा स्वरूपाच्या व्रताचरणासाठी सहजपणे सहभागी होतील. आवश्यक तेवढे युवक कार्यकर्ते साहाय्यक रचनांमध्ये सहभागी होतील.</p>
उद्दिष्ट	उद्दिष्टाचे दर्शक
<p>टप्पा २ - २०२५-२०२७</p> <p>१ - ७००-८०० नवीन युवकांची व्रताचरणे पूर्ण होणे</p> <p>२ - चांगल्या विदाच्या आधारे Data Science, Positive Psychology इ. विषयांमध्ये चांगले शोधनिबंध प्रकाशित होणे</p> <p>३ - ३-४ महाविद्यालयांमध्ये विद्यार्थ्यांच्या वृत्तिघडणीसाठी</p>	<p>टप्पा १ समाधानकारक झाल्याशिवाय टप्पा २ व ३ चा विचार करायचा नाही.</p>

<p>थेट काम ४ - प्रबोधिनीच्या स्वतःच्या मालकीच्या जागेत/आस्थापनेत किमान २५ युवकांची राहण्याची सोय करणे ५ - विद्यार्थ्यांच्या निवासासाठी योग्य तेव्हा व आवश्यक तेवढ्या देणग्या गोळा करणे ६ - मार्गदर्शकांचे थेट युवकांशी सहवासातून प्रशिक्षणासाठी योगदान ७ - व्रताचरण पद्धतीबद्दल पदव्युत्तर गटाशी व विविध कंपन्यांशी सुद्धा संपर्क होणे</p>	
<p>टप्पा ३ - २०२८-२०३२ १ - HR training मध्ये सहवासातून प्रशिक्षणाचे महत्त्व सर्वांना लक्षात येणे २ - महाविद्यालयांमध्ये hostels आदि रचनांमध्ये व्रताचरणासाठी संपर्क झालेला असणे ३ - १००० युवकांचे निवासी व्रताचरण होणे ४ - आश्रम व्यवस्था पूर्णपणे लागलेली असणे</p>	

कार्यपरिणाम: व्यक्तींचा स्वधर्म सापडून देणारी रचना युवक विभागाच्या कामात तयार होणे

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
युवकासाठीच्या क्रमशः निष्पत्ती		
१	वैयक्तिक संवाद व गटचर्चेतून तसेच आत्मपरिक्षणामुळे वृत्तीघडणीसाठी विशेष प्रयत्न करावे लागतील हे लक्षात येणे	व्रताचरणासाठी स्वतःहून पुढाकार घेणे
२	प्रक्रिया वेगवान होण्यासाठी व्रतपालन उपयोगाचे असते हे अनुभवणे.	निवेदने
३	आवश्यक त्या वृत्तीघडणीसाठी अनेक व्रते सापडणे व सुचवलेली मान्य करणे	
४	व्रताचरणाची प्रक्रिया व कालावधी निश्चित झाल्यावर तो शिस्तीने पार पाडणे	
५	दैनंदिन आयुष्यातील दिनक्रमाशी व्रताचरणातील प्रक्रियेचे समायोजन होणे	निवेदने व मुलाखती
६	व्रताचरणासाठीची लवचिक रचना बसवणे	
क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
व्यवस्थेसाठी आवश्यक त्या निष्पत्ती		
१	सहवासानेच फार परिणामकारक घडू शकतील अशा वृत्तींची यादी निश्चित होणे	
२	विविध स्तरांच्या व्रतांचा (सोपेपणा, लागणारा वेळ, लागणारी संसाधने, मूल्यमापनाच्या व्यवस्था) संच निश्चित करणे	व्रतनिश्चितीसाठी पर्यायांचे प्रमाण अधिकाधिक व पुरेसे असणे
३	व्यक्तीसाठी व्रतनिश्चिती करण्याची प्रक्रिया अनेक प्रयोगांद्वारे सुनिश्चित होणे	
४	आवश्यक तेवढ्या मार्गदर्शकांचे प्रशिक्षण होणे व (प्रशिक्षणाची संवाद कौशल्ये, निवेदन कौशल्ये व मानसिक स्थिति समजण्याची कौशल्ये) रचना स्थिर होणे	
५	आवश्यक त्या भौतिक आस्थापना मिळवणे	
६	संघटना app चा योग्य तो वापर सुरू होणे, अन्य तंत्रज्ञानाचा, संशोधनांचा पुरेशी माहिती गोळा करून त्याच्या आधारे निष्कर्ष काढून संघटनेतील विज्ञानाभिमुखता वाढेल असे करणे	व्रतनिश्चिती, नोंदी वेगवान होणे
७	निवासाचे युवकांना भावतील आणि तरीही प्रबोधिनीपणाला साजेसे असतील असे नियम तयार होणे	

८	रचनेच्या लवचिकतेचे निकष पुरेसे स्पष्ट असणे	युवकांची अधिकाधिक संख्या या प्रयोगात सहभागी होणे
---	--	--

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	Aptitude test व counselling	प्रत्येक युवकासाठी test एकदा; counselling गरजेप्रमाणे
२	विविध मोठ्या व्यक्तींच्या चरित्राचा अभ्यास व त्यातून व्रतांची निश्चिती	प्रत्येक युवकाने एकदा
३	नित्य आत्मपरीक्षण	साप्ताहिक निवेदन
४	उपासना	दैनंदिन
५	विविध शिबिरे	गरजेप्रमाणे
६	कौशल्य प्रशिक्षणाच्या संधींची यादी	मासिक दोन वेळा
७	व्यक्तिगत संवाद	साप्ताहिक दोनदा
८	गटसंवाद	साप्ताहिक दोनदा
९	आव्हाने घेण्यासाठी आव्हानांची यादी अद्ययावत ठेवणे	वार्षिक एकदा
१०	वृत्तीबदलासाठी आवश्यक त्या निदानसूची पूर्ण होणे.	प्रत्येक टप्प्यात एकदा
११	आत्मनिष्ठ, व्यक्तीनिष्ठ, वस्तुनिष्ठ मूल्यमापनाची रचना बसलेली असणे	प्रत्येक टप्प्यात एकदा
१२	व्यवस्थापकीय रचना बसवणे, नित्य आढावा	मासिक दोन वेळा
१३	ॲप किंवा तंत्रज्ञान वापर करण्यास मदत करणारा चिंतनगट युवक विभागात चालवणे	गरजेप्रमाणे

अर्थबळ:

पहिल्या टप्प्यात आर्थिक रचनेचा फार विचार करायचा नाही. शुल्काधारित संरचना करायच्या आहेत.

दुसऱ्या टप्प्यात २५ जणांच्या निवासासाठी प्रतिवर्ष १५ लक्ष रुपयांची उलाढाल - यातील किती शुल्कातून येऊ

शकेल याचा विचार करून उर्वरित आर्थिक तरतूद देण्यांमधून तिसऱ्या टप्प्यात वास्तू व्यवस्था करायचे निश्चित झाल्यास ६-७ कोटी रुपयांची तरतूद लागेल.

[अधिक नेमक्या विवरणासाठी अर्थरचना: ३ पाहावी]

मनुष्यबळ:

टप्पा १: अशा प्रकारे १० युवकांना महिन्यातून दोनदा (३ ते ७ दिवसांसाठी) निवासी बोलावणे (तेच युवक दोनदा बोलावले जातील असे नाही); असे १२ महिन्यांमधून सुमारे १०० युवक प्रतिवर्षी असे ३०० युवकांचे प्रशिक्षण एक व्यक्ती करू शकते. कृतिसंशोधनपर आढाव्यासाठी एका संशोधकाचे एक महिनाभर साहाय्य लागेल. नोंदींच्या प्रमाणीकरणासाठी दोन साहाय्यक युवक कार्यकर्ते

टप्पा २: तीन वर्षांमध्ये ७०० - ८०० प्रशिक्षणांसाठी तीन ते पाच निवासी प्रशिक्षक; एक ते दोन व्यवस्थापकीय साहाय्यक युवक कार्यकर्ते

टप्पा ३: तीन वर्षांमध्ये १००० युवकांचे व्रताचरण, नित्य फिरते प्रशिक्षक (६), तीन ते चार व्यवस्थापकीय साहाय्यक युवक कार्यकर्ते, इ.

धोरण:

१. स्वतः पुढाकार घेऊन येणाऱ्या युवकांनाच या उपक्रमात सहभागी होण्याची संधी मिळेल. कोणत्याही प्रकारची सक्तीची व्यवस्था (औपचारिक शिक्षणासारखी - उदा. प्रशाला, सहनिवास, पदवी वर्ग इ.) नसेल.

गृहीते:

ठरावीक काळासाठी व्रत घेऊन राहिल्याचा परिणाम हा एकूण दिनक्रमाशी विसंगत न ठरता संपूरक ठरेल.

=====

उद्दिष्ट १७: वैचारिक तयारी: वाङ्मय/वैचारिकांचा सोपा सहजपणे वापरात राहिलेला

अनुभवसंच तयार झाला असेल.

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहाही वर्षे काम चालू राहिल.

उद्दिष्ट कशासाठी: चालू कामातील गुणवत्तावाढीसाठी

उद्दिष्टाचे दर्शक: १. शालेय गटामध्ये आणि महाविद्यालयीन दलावर संपर्क आणि शिक्षण स्तरावरच्या युवकांना
advanced प्रबोधिनी वाङ्मयाचे निवेश दिले जात असतील.

कार्यपरिणाम: नित्य उपक्रमांमधून मार्गदर्शक व युवकांची संख्या वाढत असतानाच त्याच वेळी त्यातून दीर्घकाळ कामात राहू शकणाऱ्या, जागा व कामाचे स्वरूप यासाठी लवचिक राहू शकणाऱ्या युवकांची संचाधारित संघटना उभी राहणे.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	आधुनिक व पारंपारिक मूल्यांचा प्रबोधिनीच्या तत्वसप्तकाच्या चौकटीत समन्वय करून ती चांगल्या प्रशिक्षण रचनेद्वारे सर्वांसाठी सहजपणे उपलब्ध असतील.	नवीन तत्वसप्तक तयार होत असेल
२	प्रबोधिनी, युवक विभाग कार्यपद्धती यांची कालसुसंगत मांडणी सर्व मार्गदर्शकांसाठी करणे	नवीन प्रसंग, आव्हाने यांच्यासाठी प्रबोधिनीपणाशी सुसंगत वैचारिक भूमिका युवक संघटन सहविचार समितीत तयार होऊ शकेल
३	प्रमुख प्रबोधिनी वैचारिकांची दृकश्राव्य माध्यमामध्ये मांडणी झाली असेल.	यूट्यूब/ तत्सम प्लॅटफॉर्म वर वैचारिके व्याख्यानाशिवाय इतर पद्धतीने उपलब्ध असतील
४	सर्वसाधारण प्रबोधिनीपण कळणे, पोहोचवणे यासाठीची कृती मालिका तयार करणे - हे वाङ्मय समाज माध्यमांवर उपलब्ध असणे.	दलावरील युवक वैचारिक सत्र घेत असतील
५	‘आध्यात्मिक राष्ट्रयोग’ ही विचारसरणी/जीवनदृष्टी प्रबोधिनीच्या अंतर्गत वापरासाठी आणि समाजात प्रचलित करण्यासाठी असलेल्या	पूल बांधण्याची भूमिका पचवलेले युवक कोणत्याही विचारसरणीच्या आव्हानांशी विचलित न होता, सहजपणे संवाद साधू शकतील.

	प्रबोधिनी साहित्याचा वापर करून आणि सर्व गटांना पचेल, रुचेल अशा नवीन पुस्तिका/साहित्य निर्माण करण्यात येईल.	
६	वाङ्मय/वैचारिकांचा सोपा अभ्याससंच सतत व सहजपणे वापरता करणे (सोपी माध्यमे. उदा. गोष्टी, मीम्स इ.)	अभ्यासाच्या वेगवेगळ्या स्तरांनुसार वर्गीकृत यादी अद्ययावत असणे; झालेली सत्रं, रेकॉर्डिंग यांचा उत्तम पुनर्वापर
७	उपलब्ध साहित्यावरच अभ्यासशिबिर घेताना उपलब्ध आणि नवनिर्मित साहित्याच्या वापरात समतोल ठेवणे	१) अनौपचारिक बोलण्यातसुद्धा साहित्याचे संदर्भ सहजपणे दिले जातील. २) आशयासाठी प्रमुखांवर अवलंबून राहण्याची गरज कमी होईल. ३) वाङ्मयाची मांडणी सोपी केली तरी आशयाचा मूळ गाभा हरवू द्यायचा नाही याची समज वैचारिके घेणाऱ्यांमध्ये दृढ झालेली असेल.

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	भाग/ दलाच्या स्तरावर वैचारिकांचे लेख/ व्याख्याने तयार होतील	मासिक
२	उपलब्ध वैचारिकांचे संवाद/ मुलाखत माध्यमांमध्ये podcast/ film इत्यादि माध्यमांमध्ये रूपांतर करणे.	वार्षिक/ द्वैवार्षिक
३	गणेशोत्सवामध्ये वाद्य गटाला वैचारिक निवेश देण्याची रचना तयार होईल	वार्षिक
४	प्रबोधिनी वाङ्मयाच्या आधारे विषय परिचय शिबिरे आयोजित करणे व त्यासाठी संवादी अभ्यासक्रम तयार करणे	त्रैमासिक
५	पद्य गायन व अर्थ स्पर्धा भरविणे	वार्षिक
६	विज्ञान दलासाठी गोष्टी उदाहरणांमधून तत्व सांगण्यासाठी case studies तयार करणे	वार्षिक/ द्वैवार्षिक
७	मोठे प्रकल्प, व्यवसाय, सरकारी योजना, प्रबोधिनीचा इतिहास यांच्या आधारे वैचारिकांची मांडणी करणे	त्रैमासिक
८	भेटी, सहल, दौरे, संपर्क यांद्वारे वैचारिक मांडणीची जोडणी करणे	वार्षिक
९	प्रबोधिनीचे आदर्श, हिंदुत्व यांवरची मांडणी व पुस्तिका तयार करणे	प्रासंगिक
१०	वैचारिकांवर विचारलेल्या प्रश्नांची आणि त्यांना दिल्या गेलेल्या उत्तरांची / चर्चाची नोंद ठेवणे.	वार्षिक आढावा
११	तत्कालीन वैचारिक मांडणीची पातळी समोरच्या गटाला समजण्यासारखी आहे ना याचा सतत feedback घेत राहणे.	प्रत्येक शिबिरानंतर
१२	भारतीय इतिहासाच्या आकलनाची प्रबोधिनीची अधिकृत मांडणी तयार करणे	दहा वर्षांत एकदा

अर्थबळ: [अर्थरचना: २ पाहावी]

मनुष्यबळ: युवक संघटन सहविचार यावर प्रामुख्याने काम करेल. युवक विभाग प्रमुख व युवक संघटन सचिव असे तयार होणाऱ्या आशयाची सतत तपासणी करत राहतील.

धोरण:

१. वैचारिक तयार करत असताना प्राधान्याने प्रबोधिनीतील आशयाचा आधी विचार/ काम होईल. बाह्य जगातील कोणते साहित्य नियमित वापरावे याबद्दल प्रमुख गटात सहविचार होऊन धोरण ठरवले जाईल.

गृहीते:

१. हे काम करण्यासाठी प्रमुख गटातील सदस्य आवर्जून वेळ काढतील.
२. सर्व शिबिरे/बैठका इथे होणाऱ्या मांडण्या ध्वनिमुद्रित करण्याची रचना (जागरुकता) सिद्ध असेल.

=====

उद्दिष्ट १८: नेतृत्वाच्या संधी: विविध वयोगटात आणि विविध निमित्ताने आलेल्या

सर्वाना नेतृत्वाची संधी देणे व प्रशिक्षणाची रचना बसवणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहा वर्षे सातत्याने करायचे काम

उद्दिष्ट कशासाठी: गुणवत्तावाढीसाठी

उद्दिष्टाचे दर्शक:

१. नवीन आलेल्या (कुठल्याही वयोगटात) माणसाने स्वतः एखादा नेतृत्वाची संधी देणारा उपक्रम शोधणे/ तयार करणे.

२. अनेक नवीन उपक्रम नव्याने तयार होऊन रूढ झालेले असतील.

३. तात्काळ प्रभाव दिसणारे उपक्रम वाढलेले असतील

कार्यपरिणाम: व्यक्तींचा स्वधर्म सापडून देणारी रचना युवक विभागाच्या कामात तयार होणे

कार्यपरिणामाचे दर्शक: दलांमधून राष्ट्रीय स्तरावर नेतृत्व करणारे कार्यकर्ते / उद्योजक / संशोधक इ. युवक घडणे

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	नेतृत्वाच्या संधी देत राहणाऱ्या संपूर्ण व्यवस्था सतत सुरचित ठेवणे	मार्गदर्शक म्हणून जबाबदारी घेणाऱ्या, प्रतोद जबाबदारी घेणाऱ्या मार्गदर्शकांचे प्रमाण वाढेल
२	नेतृत्व प्रशिक्षणाचे टप्पे, कार्यकारिणी, मार्गदर्शक, प्रतोद, साहाय्यक प्रतोद यांच्या जबाबदाऱ्या आणि कार्यवर्णन निश्चिती	कोणत्याही उपक्रमात नेतृत्व करायचे म्हणजे काय याची स्पष्टता जबाबदारी घेणाऱ्यांना असेल.
३	नेतृत्वाच्या विविध प्रकारांमधील नमुना असू शकणारे युवक जाणीवपूर्वक घडवणे	एकाच छापाचे नेतृत्व घडणार नाही.
४	विविध विषयांमधील भारताचे राष्ट्रीय स्तरावरील धोरण (उदा. विज्ञान तंत्रज्ञानातील धोरण) काय असले पाहिजे हे सांगण्या- इतपत तज्ज्ञता असलेले अभ्यासगट/ धोरण- चिंतनगट निर्माण करणे	वेगवान व तरीही अभासपूर्ण, आणि वास्तवाचे भान जपणाऱ्या संकल्पना लेखांची निर्मिती विविध परिषदांमधील प्रभावी मांडणी
५	थेट प्रवेशींना (Lateral Entrants) गटात नेतृत्वाच्या संधी देताना आवश्यक ते पोषक वातावरण व प्रशिक्षण देणे	१) नवीन व्यक्ती सहजपणे गटाला सांभाळू शकणे २) सक्षम थेट प्रवेशींना गाभ्याच्या जबाबदाऱ्या मिळणे

६	युवक विभागातून होणाऱ्या नेतृत्व विकसनाचा अभ्यास पूर्ण झाला असेल.	नेतृत्व घडणीच्या प्रक्रियेचा वेग आणि अचूकता
७	नेतृत्वाच्या प्रशिक्षणासाठी नेतृत्व संवर्धन केंद्राबरोबर अभ्यासक्रम तयार करणे.	अभ्यासक्रमाचे <u>documented</u> काम/ पुस्तिका तयार होणे.

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	पराक्रम व लगेचचा सामाजिक प्रभाव दिसणारे उपक्रम शोधून त्यांची साखळी निर्माण करणे.	त्रैमासिक आढावा, बैठकींमध्ये चर्चा
२	क्रीडा दलाची जबाबदारी, नित्य दल, युवक विभाग मध्यवर्ती जबाबदारी. मार्गदर्शक बैठकीत प्रत्येक युवकासाठी नेतृत्वाच्या संधी शोधणे	मासिक
३	युवकांनी/मार्गदर्शकांनी १-२ युवकांना आपल्या कामाच्या ठिकाणी सहजरित्या नेणे	मासिक
४	नेतृत्वाची प्रेरणा वाढावी म्हणून नेतृत्व या विषयावरील प्रबोधिनीत उपलब्ध असलेल्या साहित्याचे वाचन	मासिक
५	नेतृत्वाच्या वेगवेगळ्या <u>styles</u> ची दलावरील युवकांना माहिती करून देणे.	त्रैमासिक
६	नेतृत्वाच्या वेगवेगळ्या पद्धतींच्या उदाहरणांचा अभ्यास करणे.	वार्षिक
७	छोटे - मोठे वयोगटातील युवक <u>mix</u> करून गटकार्य देणे.	त्रैमासिक
क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
८	मोठ्या गटातील युवकांना आपण करत असलेल्या क्षेत्रातील संधींबाबत सत्र घ्यायला सांगणे - वकील, डॉक्टर, माहिती तंत्रज्ञान इ.	वार्षिक
९	समाजात नेतृत्वाचा पुढील अंगाने अभ्यास चालू घडामोडींचा अभ्यास (नेतृत्वाची गरज लक्षात येणे) १) समाजातल्या नेतृत्वाच्या वेगवेगळ्या स्तरांचा आणि परिणामकारकतेचा अभ्यास. (घर, सोसायटी/ गाव, राजकारण, वर्ग, कंपनी इ.)- Impact assessment, Problem Identification/ High Impact Fields Introductory Camps; १.१) नेतृत्वामुळे झालेल्या बदलांच्या ठिकाणी भेटी १.२) नेतृत्व अभावामुळे दुष्परिणाम झालेल्या ठिकाणी भेटी २) अशा नेत्यांची मुलाखत	प्रासंगिक

१०	राजकीय /सामाजिक नेत्यांचे चरित्र परिचय शिबीर	सहामाही
११	विस्तार शिबिर/ हराळी - अंबाजोगाई येथे श्रमदान अशा प्रकारात २-२ युवकांना नेतृत्व करायला देणे	वार्षिक
१२	दलाचे/प्रबोधिनीचे प्रतिनिधित्व करायची संधी देणे	वार्षिक
१३	२१ दिवसांचे संकल्प शिबीर - रोज व्यायाम, वाचन, लेखन इ.	प्रत्येक टप्प्यात एकदा
१४	उद्योजकता प्रशिक्षण (अधिक मांडणी स्वतंत्र उद्दिष्टामध्ये)	वार्षिक
१५	उपक्रमांची संख्या वाढविणे - सहली, ट्रेक, प्रात्यक्षिके, रक्तदान, श्रमदान व त्यातून अधिक जणांना संधी देत राहणे, आंतरदलीय सामने, गणेशोत्सवात वाद्यगटातील जबाबदाऱ्या	मासिक आढावा
१६	नवीन खाती शोधत राहणे व कामाची गुणवत्तावाढ साधणे -- १) दादाने काही वेळ दलाच्या गुणवत्तेत वाढ व्हायला कार्यक्रम सुचवणे, नंतर त्या मुलांनी own up करणे = दलाचे मासिक, दलावरील मुलांनी काही काळ स्वतःचे दल घेणे. २) थेट मार्गदर्शक म्हणून आलेल्यांना संपर्क प्रमुख किंवा दलाचा तांत्रिक प्रमुख अशा नवीन जबाबदाऱ्या काढून देणे ३) सप्ताह प्रमुख रचना	मासिक आढावा
१७	दलांवरील प्रशिक्षित मुलांनी साप्ताहिक / प्रासंगिक दल सुरु करणे	वार्षिक

अर्थबळ: [अर्थरचना : १ पाहावी]

मनुष्यबळ: सर्व प्रतोद व प्रमुख

धोरण:

१. समूहगुणविकसन टाळून नेतृत्वाची संधी कोणालाही दिली जाणार नाही.
२. नेतृत्वाची संधी घेतली की शोधबोधाची जबाबदारी टाळता येणार नाही.

गृहीते:

१. विविध प्रकारच्या नेतृत्वाची उदाहरणे पक्की करून त्यांचा अभ्यास नेतृत्व कार्यदिशेत झाला असेल.
२. नेतृत्व करताना प्रकट होणारे गुणदोष याबद्दल पुरेसे लिखाण प्रबोधिनीत उपलब्ध होईल.

=====

उद्दिष्ट १९: कार्यविकास - व्यक्तीविकास समतोल: मनुष्यघडणीचे अन्तर्गत काम चालू ठेवतानाच बाह्य परिस्थितीला प्रतिसाद अधिकाधिक समतोलपणे देता येणे; किंवा कार्यविस्तार व व्यक्तिघडण यातील समतोल साधता येणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहाही वर्षे सातत्याने चालू ठेवण्याचे काम

उद्दिष्ट कशासाठी: गुणवत्ता वाढीसाठी

उद्दिष्टाचे दर्शक:

१. कामातील असमाधान कमी वाटेल.

कार्यपरिणाम: नित्य उपक्रमांमधून मार्गदर्शक व युवकांची संख्या वाढत असतानाच त्याच वेळी त्यातून दीर्घकाळ कामात राहू शकणाऱ्या, जागा व कामाचे स्वरूप यासाठी लवचिक राहू शकणाऱ्या युवकांची संचाधारित संघटना उभी राहणे.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	नेतृत्व परिस्थितीसापेक्ष असते याची जाणीव तयार करणे व त्यानुसार भूमिका घेता येणे व शैलीत वेळोवेळी बदल करता येणे.	एखादी अवघड गोष्ट नेत्याला सोपी करून सांगता येणे.
२	गटाला आवश्यक अशा शैली/ पार्श्वभूमी व स्वभाव असणाऱ्या व्यक्तींची भर घालता येणे व त्यांच्या ताकदीचे उपयोजन गटात करता येणे.	व्यक्तींचे गुणग्रहण उत्तम प्रकारे जमते
३	आपल्या गटासाठीचा कार्यसंकल्प मांडता येणे, त्यानुसार वर्षभर कार्यवाही करत राहता येणे व वर्षाअखेर त्याचा चिकित्सक आढावा घेता येणे.	उद्दिष्टासाठी उपक्रम सहजपणे बदलायची मानसिक तयारी चांगल्याप्रकारे दिसून येते
४	युवक विभागातील नेतृत्व करणाऱ्या प्रत्येकाच्या आचार-विचार-उच्चार आणि उपक्रमातून (एक किंवा अधिक मार्गाने) हिंदुत्व प्रकट होणे.	कोणत्याही नव्या प्रवाहाचा परंपरांशी समायोजन करण्याचा दृष्टिकोन व्यक्त होतो.
५	नव्याने तयार होणाऱ्या रचनांमध्ये पुरेशा वैचारिक प्रशिक्षणाची योजना असणे.	बाह्य परिस्थितीचे आकलन प्रमुखांऐवजी मार्गदर्शकही चांगल्या प्रकारे करू शकतात.
६	गट एकाच जागी स्थिर राहणार नाही किंवा काहीच नवीन करणार नाही, अशा दोन्ही टोकाच्या स्थितीत न जाण्याकरता सहविचार समितीतील सर्वांना युवक	१) गटाच्या निर्णयाप्रमाणे प्रसंगी नकार पचवता येईल २) एखाद्या प्रसंगी काय करावे हे ठरवण्यासाठी नेतृत्वाला पर्याय

	विभागाच्या चित्राची पुरेशी स्पष्टता आणणारी रचना युवक संघटन सहविचारमध्ये निर्माण करणे	सुचवावे लागणार नाहीत, गटातून सुचवलेल्या पर्यायांपैकी निवड करावी लागते.
७	भारतीय इतिहासाची युवक विभागाची अधिकृत मांडणी सिद्ध करून ठेवणे. पुस्तिका / चित्रफिती इ.	कोणत्याही घटना / प्रवाह वा परिस्थितीमुळे प्रतोदांना कामाबद्दल संभ्रम निर्माण न होणे
८	वर्षभरातील विविध निर्षयांच्या समतोलाने झालेल्या प्रणामाचे सिंहावलोकन होत असणे	

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	युवक विभाग प्रमुख किंवा युवक संघटन सहविचार समिती सदस्यांचे त्यांच्या निर्णयाबद्दलचे मासिक मार्गदर्शन	मासिक
२	चालू घडामोडी, सध्याचे प्रश्न याबद्दलचे प्रासंगिक/ चर्चा दलावर घेणे	मासिक
३	मार्गदर्शक बैठकीत "प्रबोधिनीने बाह्य परिस्थितीला दिलेला प्रतिसाद म्हणून केलेले काम" समजून घेणे.	साप्ताहिक
४	दलावर घडणारे उपक्रम, प्रक्रिया, यांच्यामागचे हेतू युवकांना व मार्गदर्शकांना स्पष्ट करणे	नियमित
५	नियमित मैदानावर दलाचे जाणवणारे अस्तित्व	नियमित
६	कामाचे प्रकार (रचनात्मक, प्रतिसादी इ.) दलावर समजून घेणे.	वार्षिक
७	मार्गदर्शक गटाने एकत्र उपासना व गेलेल्या महिन्याभराचे स्वतः, दलाबद्दलचे, युवक विभागाबद्दलचे, प्रबोधिनीबद्दलचे आणि देशाबद्दलचे चिंतन करणे	मासिक
८	देशप्रश्न समस्या - साप्ताहिक दलावर देशासमोरील प्रश्न यावर नियमित प्रासंगिक घेतले जाईल	मासिक
९	प्रबोधिनीत बाह्य परिस्थितीला प्रतिसाद देतात अशा विभागांबरोबर काम (ग्राम विकसन, स्त्री शक्ती ग्रामीण, नागरी वस्ती) २ महिने अन्तर्वासिता करणे	त्रैमासिक
१०	सीमावर्ती किंवा प्रश्न असलेल्या भागात अभ्यास दौरा	सहामाही
११	सामाजिक प्रश्नावर काम करणाऱ्या व्यक्तींचे व्याख्यान/ मुलाखत आयोजित करणे.	वार्षिक
१२	प्रत्यक्ष मदतकार्यामध्ये सहभाग	वार्षिक
१३	footloose किंवा codex असे आपल्यातलेच startup यांच्यासोबत किंवा इतर व्यवसाय यांमध्ये आपल्या युवकांना अनुभवशिक्षण मिळेल अशी रचनाच असावी.	वार्षिक
१४	Critical thinking, Futurology & Visualization शिबिरे	वार्षिक
१५	career counselling, life goals and career goals sessions	वार्षिक
१६	आपल्या जवळपासच्या भागातील एका सामाजिक प्रश्नाचा अभ्यास, सर्वेक्षण करणे	वार्षिक
१७	भागातील संस्थांसोबत उपक्रम करणे (उदा. इतिहास प्रेमी मंडळासोबत सहल)	वार्षिक
१८	कामाचे prioritisation करता येणे - शिबीर, उदाहरणांचा अभ्यास	साप्ताहिक संवाद

१९	वेगवेगळ्या प्रश्नांबद्दल मुलांशी वैयक्तिक संवाद (sexual education, जातीयता, आरक्षण)	प्रासंगिक
----	---	-----------

अर्थबळ: [अर्थरचना: २ पाहावी]

मनुष्यबळ: प्रमुख गट, युवक संघटन सहविचार, नव्याने तयार झालेल्या प्रमुख रचना
धोरण:

१. व्यक्तीची घडण कायम संघटनेच्या परिप्रेक्ष्यात पहिली जाईल.
२. संघटनात्मक कामाची व्यवस्था पक्की असेल तरच बाह्य स्थितीला प्रतिसाद दिला जाईल. (बाह्य प्रतिसाद संघटना खर्ची टाकून दिला जाणार नाही.)

गृहीते:

१. समतोल कसा करायचा याबद्दल युवक संघटन सहविचार समिती सदस्यांचा विवेक वाढता राहील.
२. ज्येष्ठ कार्यकर्ते याकरिता मार्गदर्शनासाठी उपलब्ध असतील.
३. नियमित काम करणारे आणि प्रासंगिक काम करणारे यात कामाच्या श्रेयाबद्दल स्पर्धा तयार नाही होणार.

=====

उद्दिष्ट २०: कार्यपद्धतीचा वापर वाढ प्रबोधिनीची कार्यपद्धती समजणे व त्याचा युवक विभागातील वापर वाढवणे/अधिक परिणामकारक करणे. (शोधबोध, सहविचार इ.). संघटनेची व्यक्तिनिरपेक्ष असलेली आदर्श कार्यपद्धती व व्यवहारात व्यक्तींच्या मर्यादा यातील फरक लक्षात आला तरीसुद्धा संघटनेच्या कार्यपद्धतीबद्दलचा विश्वास वाढणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहाही वर्षे करायचे काम

उद्दिष्ट कशासाठी: गुणवत्ता वाढ

उद्दिष्टाचे दर्शक:

१. लवचिकतेची योग्य अभिव्यक्ती

कार्यपरिणाम: नित्य उपक्रमांमधून मार्गदर्शक व युवकांची संख्या वाढत असतानाच त्याच वेळी त्यातून दीर्घकाळ कामात राहू शकणाऱ्या, जागा व कामाचे स्वरूप यासाठी लवचिक राहू शकणाऱ्या युवकांची संचाधारित संघटना उभी राहणे.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	उपक्रमाबरोबर उद्दिष्टाचेही महत्व युवकांना समजून उद्दिष्टासाठी काम करण्याची वृत्ती निर्माण होणे	कार्यक्रम-उपक्रमांचा क्रम निश्चित असणे. तुल्यबळ मंडळींना एकत्र करायला जमणे.
२	कामाचे उपयोग किंवा फायदे समजून घेऊन कशासाठी काम करतोय हे लक्षात येणे.	
३	प्रबोधिनीत कामाच्या प्रवासात अन्य क्षेत्रातील/विभागातील/कार्यदिशेतील नेतृत्वाचे exposure मिळण्याची रचना असणे.	युवकांचे/मार्गदर्शकांचे प्रबोधिनीतील अधिमित्रांमध्ये पुष्कळ वैविध्य असणे.
४	प्रत्येक मार्गदर्शकाचे ३ पेक्षा अधिक मोठे मार्गदर्शक/ युवक संघटन समिती सदस्यांशी नाते तयार होणे.	आधी मित्रत्वाची नाती तयार होणे.
५	युवक विभागातील इतर मार्गदर्शकांबरोबर सहकारी भावना तयार होणे.	तुल्यबळ मंडळींना सहजपणे एकत्र काम करायला जमणे.
६	पुण्याबाहेरील युवक विभागांबरोबर we feeling तयार होणे. सहकारीपणाची भावना वाढणे.	तुल्यबळ मंडळींना सहजपणे एकत्र काम करायला जमणे.
७	आदर्श कार्यपद्धतीचे टप्पे मांडणे व एका टप्प्यामधून दुसऱ्या टप्प्यावर जाण्यासाठी जे करावे लागेल त्याबद्दल स्पष्टता असणे.	

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	मार्गदर्शकांसाठी प्रबोधिनी परिचयाचा अनुभवसंच तयार करणे. (काम, कार्यपद्धती, तत्वज्ञान)	प्रत्येक टप्प्यात एकदा परीक्षण
२	प्रबोधिनीच्या इतर विभागातील कामाच्या संधी प्रबोधिनी अधिक कळण्याकरिता घेणे/ देणे.	वार्षिक दोन वेळा
३	अन्य केंद्रांवरील युवक विभाग मजबूत होण्यासाठी प्रमुख गटापैकी सदस्यांच्या नियमित केंद्रभेटी नियोजित असणे.	वार्षिक एकदा
४	मार्गदर्शकांना युवक विभागातील नित्य कामात असलेले व नसलेले अशा दोन्ही प्रकारच्या ज्येष्ठ युवक विभाग सदस्यांसह विशिष्ट कालावधीसाठी साहाय्यक म्हणून काम करण्याची संधी देणे व त्या सहवासातून प्रशिक्षण देणे.	वार्षिक दोन वेळा
५	हेतूंमधील निवड करण्यासाठी व प्राधान्यक्रम ठरविण्यासाठी सहविचार बैठकींमधून तांत्रिक शोधबोधांपलीकडील शोधबोध करण्याचे प्रशिक्षण देणे.	वार्षिक दोन - तीन वेळा
६	एकमेकांच्या दलांवर जाऊन त्यांच्या कामाचे रसग्रहण करणे.	वार्षिक तीन वेळा
७	कामाचे टप्पे करता येणे व कितीही जास्त वेळ लागणार असेल वा टप्पे असतील, तरी ते टप्पे गाठण्यासाठी सातत्यपूर्ण कामांचा क्रम मांडणे.	मासिक एकदा

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
८	व्यक्तींची कामामागची/ निर्णयामागची गृहिते संवादातून विचारणे.	गरजेप्रमाणे
९	नित्य निवेदनातून आपल्या मर्यादा व इतरांचे गुण याबद्दलच्या नोंदी वाढविणे.	मासिक निवेदन
१०	इतर व्यक्तींचा प्रबोधिनीतील प्रवास व व्यक्तिगत इतिहास आस्थापूर्वक समजून घेणे.	दोन वर्षात एकदा
११	ज्येष्ठ कार्यकर्त्यांचे अनुभव कथन	द्वैमासिक / त्रैमासिक
१२	मतभेदाचे मुद्दे असूनही मनभेद न होता काम कसे एकत्र करता येणे याच्या गोष्टी संकलित करून ठेवणे व वेळोवेळी नवीन गटापर्यंत पोचवणे	गरजेप्रमाणे

अर्थबळ: [अर्थरचना : १ पाहावी]

मनुष्यबळ (कोणाची जबाबदारी व कोण कोण काम करणार):

युवक संघटन सहविचार समिती सदस्य व शालेय-महाविद्यालयीन प्रतोद व स. प्रतोद ह्या प्रत्येकासाठी सर्व उपक्रम योजण्याची जबाबदारी यु.वि. प्रमुखांची असेल, वेळोवेळी ते अन्य प्रमुखांची मदत घेऊन ती जबाबदारी पूर्ण करतील.

धोरण:

१. प्रत्येक प्रतोदाने एकेका वर्षातील महत्त्वाच्या दोन ते तीन उपक्रमांचे नियोजन करण्यापूर्वी, उपक्रम चालू असताना व उपक्रम संपल्यानंतर शोधाबोधाच्या प्रक्रिया वापरून तोंडी वा लेखी निवेदन युवक विभाग प्रमुखांना करणे आवश्यक.
२. अशा शोधाबोधाच्या निवेदनांमधून तयार केलेल्या संकलनातील महत्त्वाचे मुद्दे शालेय वा महाविद्यालयीन दले प्रमुखांद्वारेच प्रतोद, स. प्रतोदांपर्यंत पोहोचविले जातील.

गृहीते:

१. प्रबोधिनीच्या कार्यपद्धतीतील बदलासाठीचे वाङ्मय सातत्याने नव्याने लिहिले जात राहिल.
 २. कार्यपद्धतीतील संकेत ज्येष्ठ कार्यकर्त्यांद्वारे वेळोवेळी स्पष्ट केले जातील.
- =====

उद्दिष्ट २१: संचाधारित फळ्या १. प्रत्येक महाविद्यालयीन दलावर व शालेय दलांच्या भागामध्ये मार्गदर्शकांची पुढची फळी (cadre) तयार होत राहण्याची विकेंद्रित रचना बसणे.

२. Cadre संख्यावाढ - व गुणवत्तावाढ; थेट प्रवेशी (lateral entrants) cadre शी जोडले जाणे

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहाही वर्षे करायचे काम

उद्दिष्ट कशासाठी: १. चालू कामातील गुणवत्तावाढीसाठी २. नवीन ठिकाणी विस्तारासाठी

उद्दिष्टाचे दर्शक:

१. सर्व भागांमध्ये/ दलांवर सर्व जबाबदारीची पदे (अपेक्षित संख्येनुसार) भरलेली असतील आणि अपेक्षित रचना (प्रतोद ते मुलं) स्थिरपणे चालू असेल. तसेच नवीन विस्तारासाठी पुरेसा गट तयार होत असेल.

२. नवीन/ नव्याने उपक्रम/ कार्यक्रम तयार होत राहतील.

कार्यपरिणाम: नित्य उपक्रमांमधून मार्गदर्शक व युवकांची संख्या वाढत असतानाच त्याच वेळी त्यातून दीर्घकाळ कामात राहू शकणाऱ्या, जागा व कामाचे स्वरूप यासाठी लवचिक राहू शकणाऱ्या युवकांची संचाधारित संघटना उभी राहणे

कार्यपरिणामाचे दर्शक

कोणत्याही वयोगटात आलेल्या कुमार/ युवकांसाठी (वय वर्षे ८० पर्यंत) सहभाग/ नेतृत्व करण्यासाठी कार्यक्रम तयार असेल.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	भागशः मार्गदर्शक दले, दल प्रतिनिधी दले (प्रत्येक भागामध्ये १ याप्रमाणे) व आवश्यकतेनुसार सहविचार बैठका सुरू झालेल्या असणे	गटाशी बांधिलकी तयार होणे मार्गदर्शक आणि भागप्रमुख यांच्यात mentor आणि mentee चे नाते तयार झालेले असेल. विकेंद्रित प्रशिक्षणे प्रभावी होतील. विस्तारासाठी पार्श्वभूमी तयार होईल.
२	महाविद्यालयीन मार्गदर्शक दल बळकट होऊन सर्व प्रकारच्या महाविद्यालयीन युवकांच्या कामासाठी सक्षम बनणे	विविध महाविद्यालये, मंडळे, युवक गट यात चांगला संपर्क होणे अल्प संपर्कात असूनसुद्धा संघटनेशी निष्ठा तितकीच बळकट होईल
३	शालेय व महाविद्यालय सहविचार बैठका नियमित व उत्तम चालणे.	निर्णयप्रक्रिया सुलभ होणे. विसंवाद / वादांचे विसर्जन सहजपणे घडेल. धोरण निश्चिती सुलभ होणे एकूण मार्गदर्शक संचाची वैचारिक पातळी

		वाढणे कार्यपद्धती पक्की होत जाणे, नवीन प्रयोग करण्याची इच्छा वाढत जाणे
४	वार्षिक/ द्वैवार्षिक/ त्रैवार्षिक निवेशांच्या रचना पक्क्या बसणे.	मार्गदर्शकांची विविध विषयांवर मांडणी करायची क्षमता वाढेल. कार्यपद्धतीची चांगली समज आलेली असेल. दलाच्या माध्यमावर मजबूत पकड आलेली असेल.
५	स्वतःच्या गटाच्या पलीकडे ध्येयाशी बांधिलकी वाढणे.	इतरांच्या कार्यशैलीशी जुळवून घेत काम करता येणे. जबाबदारीची जाणीव वाढत जाणे.
६	थेट प्रवेशींना (lateral entrants) ना गटात सामावून घेणारे पोषक वातावरण असणे	नवीन व्यक्ती सहज गटात मिसळणे. व्यक्तीला सहभागाची स्पष्टता असणे. सक्षम lateral entrants ना वरच्या वरच्या जबाबदाऱ्या मिळणे
७	core गटातील युवकांना त्यांच्या दलावरील दुसऱ्या वर्षानंतर दलापलीकडचे युवक विभाग/ प्रबोधिनीतील निवेश देण्याची रचना निर्माण करणे.	कोणतेही काम स्वीकारण्याची लवचिकता दिसेल

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	भागाचा कार्यसंकल्प तयार करणे	वार्षिक
२	भागशः मार्गदर्शक/वयोगटशः अभ्यासिका चालवणे	साप्ताहिक
३	मार्गदर्शकांचे गटशः प्रकल्प (विज्ञान, समाजशास्त्र इ.)	वार्षिक
४	इतर मार्गदर्शकांसोबत अभ्यास दौरे/ट्रेक यांच्या पूर्वतयान्यांना जाणे	वार्षिक
५	शालेय व महाविद्यालयीन गटाच्या मार्गदर्शकांची साप्ताहिक भागशः उपासना	साप्ताहिक
६	साप्ताहिक निवेदनांचा संकलित आढावा	मासिक
७	कोर गटातील युवकांशी विशेष संवाद	वार्षिक
८	युवकांना इतर युवकांच्या अनौपचारिक भेटीवेळी बरोबर घेऊन जाणे.	नियमित
९	दलाच्या नियोजनात, अंमलबजावणीत युवकांना सोबत घेणे, युवकांच्या कल्पनेतून उपक्रम घडवणे	त्रैमासिक

१०	दल प्रतोद, युवक विभाग प्रमुख यांच्यासोबत निवासी / अधिक सहवासाच्या संधी घेणे	सहामाही
११	legacy समजून घेण्यासाठी अनुभव कथन, मेळावे	त्रैमासिक
१२	Career Goal/Life Goal शिबिरे	वार्षिक
१३	संभाव्य मार्गदर्शकांशी अनुभवी कार्यकर्त्यांचा/ प्रतोदांचा व्यक्तिशः संवाद, प्रतिज्ञा ग्रहणाच्या कार्यक्रमांला बोलवणे	वार्षिक
१४	नेतृत्व संवर्धन केंद्र/ इतर मध्यवर्ती रचनांच्या मदतीने मार्गदर्शकांचे पुढच्या टप्प्यावरील नेतृत्वविकासन	वार्षिक
१५	सहविचाराचे प्रशिक्षण देणे	साप्ताहिक
१६	युवक संघटन सहविचार बैठकीत सर्व भागातील मार्गदर्शक दलांवरील प्रयोगांवर चिकित्सक चर्चा.	मासिक
१७	निवेशांचे नित्य दस्तावेजजीकरण.	सहामाही
१८	नित्य कामाबरोबरच प्रासंगिक युवक विभागातली/ प्रबोधिनीतली मोठी जबाबदारी देणे.	वार्षिक
१९	नेतृत्वाच्या योग्य त्या संधी उपलब्ध होण्यासाठी मध्यवर्ती आणि भागशः कामांचा योग्य तो विवेक साधणे.	प्रासंगिक आढावे
२०	प्रमुखांनी मार्गदर्शकांचे प्रश्न समजून, मार्गदर्शकांच्या वैयक्तिक मर्यादा ओलांडून क्षमताविकास होण्यासाठी योग्य तो निवेश वेळोवेळी देणे	प्रासंगिक
२१	गटातल्या जुन्या सदस्यांना बाहेरच्या गटातले अनुभव घ्यायला पाठवणे	प्रासंगिक
२२	प्रमुखांकडून गटाच्या ध्येयाबद्दल, कामाच्या स्वरूपाबद्दल, कामातील गुंतवणुकीबद्दल लॅटरल entrants चे orientation शिबिरे योजणे	प्रासंगिक
२३	सामूहिक पराक्रमाच्या जागा तयार करणे. (श्रमदान, मदतकार्य, आंदोलन, सहली, दौरे)	प्रत्येक टप्प्यात एकदा
२४	गटाची अस्मिता तयार करण्यासाठी दोन वेगवेगळ्या गटात स्पर्धा	प्रत्येक टप्प्यात एकदा
२५	युवक विभागाच्या इतिहासाचे अनुभव कथन उदा. फटाके विक्री, गणेशोत्सव	सहामाही
२६	मार्गदर्शक दलाला संचालक भेट	वार्षिक

अर्थबळ: [अर्थरचना : १ पाहावी]

मनुष्यबळ: या उद्दिष्टासाठी युवक संघटन सहविचार समितीतील सदस्यांना अन्य सर्व जबाबदार सदस्यांचे प्रशिक्षण, प्रेरणा जागरण करायला लागेल.

धोरण: व्यक्तीचा Cadre मधला आत आत होणारा प्रवास हा क्षमता, प्रेरणा, संघटनशरणा आणि प्रबोधिनीची वाढती समज या आधारे होईल.

गृहीते: नाहीत

उद्दिष्ट २२: सैद्धांतिकरण: १० वर्षांअखेर सर्व कामांचे अधिकाधिक तपशील उपलब्ध असणे.

निष्पत्तींमध्ये नोंदवलेल्या महत्त्वाच्या संघटन प्रक्रिया प्रमाणित होऊन /सैद्धांतिकरण होऊन सर्वांच्या नित्य वापरात येणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: निष्पत्ती कोणकोणत्या काळात पूर्ण होतील यानुसार टप्पे लिहिले आहेत.

उद्दिष्ट कशासाठी: नवोन्मेषता

उद्दिष्टाचे दर्शक:

१. एखादी गोष्ट का करतो, ती वेगळ्या प्रकारे केलेली चालेल का, कोणते बदल केलेले चालतील, काय पर्यायी व्यवस्था केलेली चालेल, आपण जे करतो त्याचा परिणाम होत असल्यास का होतो, होत नसल्यास का होत नाही, अपेक्षित परिणाम का साधायचा आहे, तो साधण्यासाठी किमान काय केले पाहिजे, या बदलची स्पष्टता सहजपणे कोणालाही येऊ शकते.

कार्यपरिणाम: नित्य उपक्रमांमधून मार्गदर्शक व युवकांची संख्या वाढत असतानाच त्याच वेळी त्यातून दीर्घकाळ कामात राहू शकणाऱ्या, जागा व कामाचे स्वरूप यासाठी लवचिक राहू शकणाऱ्या युवकांची संचाधारित संघटना उभी राहणे.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तींचे दर्शक
१	संघटन खंड ५.४ लिहून झालेला असणे (टप्पा ३)	
२	व्यक्तीकार्य, जोडीकार्य आणि गटकार्य यांचे शालेय आणि महाविद्यालयीन युवकांसाठी टप्पे मांडणे. (टप्पा १)	विविध प्रकारचे प्रकल्प आणि उपक्रम यशस्वीपणे पूर्ण करण्याची शक्यता वाढते
३	शालेय गटातील विद्यार्थी व नेतृत्वगुण विकसन प्रक्रियेचे सैद्धांतिकरण करणे. (टप्पा २)	प्रतोदांची कुमार दलांवरील प्रयोगशीलता वाढेल.

४	युवक संघटन सहविचार बैठक, शालेय व महाविद्यालयीन सहविचार बैठका, मार्गदर्शक बैठका यांच्या संतुलित रचना बसणे, त्यांच्यातील सदस्यांनी कोणाला किती वारंवारितेने निवेदन करणे याच्याबद्दल सुस्पष्ट रचना बसणे. संघटनेचे संचाधारित स्वरूप स्पष्ट असणे. (cadre वाली slide) (टप्पा २)	युवक विभागात दीर्घकाळ काम करत राहण्याची प्रेरणा वाढणे.
५	मार्गदर्शक दलाच्या वार्षिक कार्यक्रम वा उपक्रमांचे सैद्धांतिकरण करणे. (टप्पा ३)	
६	युवक वयोगटात व्यक्तीविकासाचे टप्पे सुस्पष्ट मांडले जाणे. (टप्पा १)	महाविद्यालयीन वयोगटातील मार्गदर्शकांची युवकांच्या व्यक्तिविकासाच्या प्रक्रियांबद्दलची समज वाढेल.
७	शालेय पूरक शिक्षण कार्यक्रमांची साखळी सिद्ध होणे (टप्पा १)	शालेय वयोगटातील मार्गदर्शकांची शिक्षणविषयक समज वाढणे.
८	दोन विषयांवर प्रज्ञा मानस संशोधिकेबरोबर संयुक्तपणे संशोधन प्रकल्प. दुसऱ्या विषयांची संभाव्य यादी नंतर काढू. (टप्पा ३) त्यापैकी एक विषय: शुभगुणांची जोपासना, यात युवक विभागातील कामाचा अभ्यास केला जाईल	
९	सहविचार तंत्राच्या प्रशिक्षणाच्या प्रयोगांचे सैद्धांतिकरण होणे (टप्पा २)	विविध निर्णय सहविचार प्रक्रियेतून घडवून आणू शकतात अशा कार्यकर्त्यांची संख्या वाढणे
१०	अत्याधुनिक शास्त्रांच्या अभ्यासातून संघटनेच्या कामाला आवश्यक अशा सर्व तंत्रांचा व शास्त्रांचा वापर नियमितपणे होईल असे करणे	विविध शास्त्रांच्या सैद्धांतिक चौकटींमध्ये युवक विभागाचे काम अभिव्यक्त होत असेल.

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	विविध उपक्रमांचे आणि त्यामधील प्रक्रियांचे नियमित निवेदने/मनोगते/वृत्त एकत्रित करणे	वार्षिक
२	उपक्रमांच्या याद्या handbooks, FAQs, नीती-नियम, किस्से, गोष्टी अशा गोष्टी संकलित करणे	वार्षिक
३	विविध मुले, युवक, पालक व मार्गदर्शक यांच्या विविध उपक्रमांनंतरच्या अनुभवांचे मुलाखतींद्वारे (गप्पा / वैयक्तिक संवाद) संकलन करून ठेवणे	त्रैवार्षिक
४	वार्षिक मनोगते, लेखी शोधबोधाचे प्रतिसाद इ. संकलन करून ठेवणे	वार्षिक
५	उपलब्ध नोंदींचा संशोधनासाठी प्र. मा. संशोधिकेच्या विविध प्रकल्पात योग्य वापर करणे	पंचवार्षिक
६	प्रमुखांबरोबर कार्यपद्धतीविषयी चर्चा होऊन आवश्यक ते बदल प्रतोद आपापल्या दलांच्या उपक्रमात करून पाहतील व त्यांचे निवेदन करतील.	त्रैमासिक

अर्थबळ: [अर्थरचना: ३ पाहावी]

मनुष्यबळ: युवक विभाग प्रमुख, शालेय दले प्रमुख व महाविद्यालयीन दले प्रमुख हे तिघे संशोधनाची आवड असलेल्या युवकांच्या मदतीने वरील कामे करतील.

धोरण:

१. युवक विभाग प्रमुखांनी स्वतः संशोधन प्रकल्प lead करू नये. संघटना करण्याला प्राधान्य द्यावे.
२. प्रकल्प कोणत्याही व्यावसायिक रचनेकडे दिले जाणार नाहीत; नित्याचे काम म्हणून चालवले जाईल; प्रकल्पाची ownership युवक विभागाकडे असल्यास हे धोरण असेल; नाहीतर मग प्रज्ञा मानस संशोधिकेला आवश्यक तेवढे सहकार्य दिले जाईल - नित्य कामांवर परिणाम होऊ न देता.
३. तटस्थ निरीक्षण नोंदवल्यानंतर, आवश्यक तेथे हस्तक्षेप करणे हे प्रतोदांचे काम आहेच. एरवीची संशोधनाची तटस्थता पाळणे अपेक्षित नाही.

गृहीते:

१. संशोधन व नोंदींसाठी आवश्यक त्या साधन-सुविधा उत्तरोत्तर सहजपणे उपलब्ध होत जातील.
२. मानसशास्त्रीय व समाजशास्त्रीय चौकटींमध्ये काम बसवता येईल अशा परिभाषा / भारतीय संदर्भ पुढील काळात अधिकाधिक निर्माण होत जातील.

=====

उद्दिष्ट २३: युवक संघटन सहविचार: आत्मपरीक्षण: प्रतोदपदाची वा त्यापेक्षा अधिक जबाबदारी घेतलेल्या प्रत्येकासाठी आत्मपरीक्षणाची रचना उपलब्ध असणे व आत्मपरीक्षणानंतर स्वतःमध्ये सुयोग्य बदल करण्याची वृत्ती नेतृत्व करत असतानाही विशेषत्वाने विकसित करणे.

उद्दिष्टाचा कालावधी: दहाही वर्षे सातत्याने करायचे काम

उद्दिष्ट कशासाठी: चालू कामातील गुणवत्ता वाढीसाठी

उद्दिष्टाचे दर्शक:

१. चित्तशुद्धीकडून चित्तउल्हास या टप्प्यावर अनेक सदस्य सरकू शकतील.
२. प्रबोधिनीतील कोणत्याही कार्यगटाबरोबर कधीही काम करू शकणारे, आवश्यक ते बदल स्वतःमध्ये करू शकणारे, सर्व विभागांना ज्यांचा आधार वाटू शकतो असे कार्यकर्ते तयार होणे.
३. विविध शैली असूनही वाद न होता, गोष्टींचे निर्णय सहविचाराने पूर्ण करता येणे.

कार्यपरिणाम: व्यक्तींचा स्वधर्म सापडून देणारी रचना युवक विभागाच्या कामात तयार होणे.

कार्यपरिणामाचे दर्शक: उत्तम, नाविन्यपूर्ण आणि परिणामकारक काम करू शकणारे युवक घडतील.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	निवेदनाची रचना पक्की बसणे, निवेदन घ्यायचे कसे व कशासाठी करायचे याबाबतीत पुरेशी स्पष्टता सर्वांना असणे; निवेदनाचे संकलन व त्याचे गरजेपुरते विश्लेषण प्रत्येकाने करणे	दीर्घकाळ व्यक्तिगत निवेदन चालू असणे; निवेदनांच्या संकलनावर चर्चा घडू शकणे
२	ज्यांच्याशी नेतृत्व, व्यक्तिगत घडण, नित्याचे काम इ. बाबत आत्मपरीक्षणपर संवाद होऊ शकतो असे युवक विभागातच चार सहकारी प्रत्येकाला जोडले जाणे	
३	उपक्रमांपलीकडील व्यक्तिगत बदलांविषयी निवेदन होऊ लागणे	गटातल्या प्रत्येकाच्या आकांक्षांविषयी, त्यामागील प्रेरणेविषयी आदर असणे
४	REBT व अन्य आवश्यक त्या समुपदेशन-साधनांचा स्वतःसाठी व इतरांसाठी योग्य तो उपयोग करता येणे	

५	चित्तशुद्धी, चित्तउल्हास इ. टप्प्यांची साधना प्रत्येकाने करणे	वागणे, दिनचर्या, आंतरव्यक्तिक संबंध
---	---	-------------------------------------

क्र.	उपक्रम	वारंवारिता
१	उपासना, आत्मपरीक्षणपर लेखन	दैनंदिन
२	तीन महिन्यात व्यक्तिगत आयुष्याबाबत संवाद	त्रैमासिक
३	नियमित निवेदन	साप्ताहिक
४	सहविचार ज्येष्ठ कार्यकर्त्यांचा सहवास, मनोगत लेखन	वार्षिक
५	अधिमित्र संवाद	गरजेप्रमाणे
६	व्यक्तिगत निर्णयप्रक्रिया, शैली याबद्दल सकारात्मक प्रतिसाद सर्वांकडून घेणे	गरजेप्रमाणे

अर्थबळ: लागणार नाही.

मनुष्यबळ: आवश्यक तेथे संचालकांचा हस्तक्षेप गृहीत धरला आहे. बाकी मनुष्यबळ या उद्दिष्टासाठी लागणार नाही.

धोरण:

१. युवक संघटन सहविचारमध्ये असलेले आंतरव्यक्तिक संबंध कमीतकमी मनभेदाचे ठेवणे हे अत्यावश्यक आहे. त्यानंतरच युवक विभागाची वाढ पुरेशी चांगली होऊ शकेल.
२. एकमेकांच्या आकांक्षांसाठी पुरेशी मोकळीक कामात तयार करणे हे कामाच्या हिताचे मानले जाईल.
३. एकमेकांच्या मतांबद्दलची स्वीकारशीलता वाढवणे

गृहीते: पुरेशा प्रमाणात आत्मपरीक्षण करणाऱ्या व्यक्तींची उदाहरणे समोर दिसली, व त्या व्यक्ती स्वतःला बदलतात असे दिसले की नव्याने कामात दाखल होणाऱ्या व्यक्तींना आत्मपरीक्षण करायचेच असते याबद्दल विशेषत्वाने सांगावे लागणार नाही.

उद्दिष्ट २४: वैराग्यपूर्ण तृतीय प्रतिज्ञा: संख्या वाढ वैराग्यपूर्ण तृतीय प्रतिज्ञा घेतलेल्या कार्यकर्त्यांची पुरेशी संख्या युवक विभागात तयार करणे

उद्दिष्टाचा कालावधी: टप्पा १ - २ वैराग्यपूर्ण तृतीय प्रतिज्ञित कार्यकर्ते,

(२०२२-२५)

टप्पा २ - २ वैराग्यपूर्ण तृतीय प्रतिज्ञित कार्यकर्ते,

(२०२५-

२८)

टप्पा ३ - २ वैराग्यपूर्ण तृतीय प्रतिज्ञित कार्यकर्ते,

(२०२८-

३२)

उद्दिष्ट कशासाठी: कार्यविस्तार

उद्दिष्टाचे दर्शक:

- १) कोणत्याही विभागाचे अथवा कोणत्याही प्रकारचे काम करण्याची तयारी असलेले प्रशिक्षित, कार्यक्षम व निःस्पृह युवक तयार असतील व पुरेशा कामात असतील.
- २) तृतीय प्रतिज्ञित कार्यकर्त्यांच्या युवक विभागान्तर्गत बैठका सुरू झालेल्या असतील, व त्यातून संभाव्य द्वितीय प्रतिज्ञितांसाठी आवश्यक ते निवेश दिले जाण्याची रचना लागलेली असेल.

कार्यपरिणाम: संन्यासी कार्यकर्ते व प्रबोधिनीत वेगवेगळ्या वयात येणारे कार्यकर्ते युवकांचे योग्य प्रमाण युवक विभागात असणे

कार्यपरिणाम दर्शक: किमान २ कार्यकर्त्यांनी चतुर्थ प्रतिज्ञा घेतलेली असेल.

क्र.	निष्पत्ती	निष्पत्तीचे दर्शक
१	२०-२५, २५-३० आणि ३०-३५ वयोगटातील युवक कार्यकर्त्यांनी तृतीय प्रतिज्ञा घेण्याचे कार्यक्रम दर दोन तीन वर्षांनी होत आहेत.	१. तृतीय प्रतिज्ञा घेण्याचे संकल्प पत्र लिहिलेले व लिहू इच्छिणारे द्वितीय प्रतिज्ञित वैराग्यपूर्ण जीवन व काम समजून घेण्यासाठी बैठकी, व्यक्तिगत भेटी व स्वाध्याय नियमितपणे करताना दर वर्षी दिसतात.
२	तृतीय प्रतिज्ञित जेवढ्या कार्यकर्त्यांची प्रतिज्ञेची मुदत संपते आहे, त्यापेक्षा जास्त कार्यकर्त्यांनी तृतीय प्रतिज्ञा घेतल्याचे दर टप्प्यात घडते आहे.	२. तृतीय प्रतिज्ञेचा कालावधी पूर्ण झालेले कार्यकर्ते अभिमानाने व समाधानाने वैराग्यपूर्ण कामामुळे कामाची परिणामकारकता व स्वतःची संकल्पशक्ती वाढल्याचे निवेदन नवीन प्रतिज्ञेच्छुं समोर उत्स्फूर्तपणे व नियोजनपूर्वक करतात.

उपक्रम:

१. तृतीय प्रतिज्ञित कार्यकर्त्यांच्या अनुभवांचे संकलन, मुलाखत, पुस्तिकानिर्मिती
२. चतुर्थ प्रतिज्ञित कार्यकर्त्यांच्या अनुभवांचे संकलन व मुलाखत.
३. वैराग्यपूर्ण प्रतिज्ञा या विषयावर अभ्यास शिबिरे

अर्थबळ: आवश्यक नाही.

मनुष्यबळ: प्रबोधिनीतील सर्व तृतीय व चतुर्थ प्रतिज्ञित

धोरण:

प्रत्येक द्वितीय प्रतिज्ञिताला तृतीय प्रतिज्ञा घेऊन पाहण्याचे आवाहन योग्य वेळी केले जाईल.

गृहीते:

तृतीय प्रतिज्ञित बैठकीतील सदस्य युवक विभागासाठी पुरेसे वेळ देतील.

=====

अर्थरचना १: नियमित उद्दिष्टे

दहा वर्षातील एकूण खर्च - जमा				
	उपक्रम	दशवार्षिक अंदाजित खर्च	दशवार्षिक अंदाजित जमा	स्रोत
१	मैदान भाडे	१८,३०,०००	०	मध्यवर्ती अर्थकार्यालय
२	छोटा विक्री उपक्रम	३३,००,०००	५०,००,०००	खुद्द विक्री उपक्रम
३	मोठा विक्री उपक्रम	३१,००,०००	४०,००,०००	खुद्द विक्री उपक्रम
४	विस्तार उपक्रम	५,५०,०००	०	अर्थरचना १ आधिक्य
५	साहित्य	७,८०,०००		अर्थरचना १ आधिक्य
६	Trek / एक दिवसीय उपक्रम	३२,००,०००	३२,००,०००	तत्कालीन शुल्कसंग्रहण
७	३ दिवस शिबीर	३१,५०,०००		तत्कालीन शुल्कसंग्रहण
८	अभ्यासदौरा	२५,५०,०००	२०,००,०००	तत्कालीन शुल्कसंग्रहण, उर्वरित देणग्यांमधून
९	विज्ञान (सशुल्क) शिबीरे	१,१०,००,०००	२,००,००,०००	तत्कालीन शुल्कसंग्रहण
१०	गणेशोत्सव साहित्य	१८,००,०००	६०,००,०००	मिरवणुका, प्रासंगिक
११	प्रासंगिक खर्च/ मांडव स्टॉल	३५,००,०००		सदस्यत्व शुल्क
		३,४७,६०,०००	४,०२,००,०००	

अर्थरचना २: नव्याने भर पडलेली उद्दिष्टे

१) उद्दिष्टांप्रमाणे खर्च

२) वरील खर्च: खर्चाच्या प्रकारांनुसार वर्गीकृत (१० वर्षे मिळून)

	उपक्रम	१० वर्षातील एकूण खर्च
१	अभ्यास दौरा (१००० किमी च्या आत)	१,०१,१९,२००
२	अभ्यास दौरा (सीमावर्ती भाग)	१,०३,३६,०००
३	अंतर्गत बैठक (कार्यकर्ते)	३,९१,१८१
४	पूर्ण दिवस बैठक (कार्यकर्ते)	१२,७१,०७०
५	संपर्क दौरा (१००० किमी च्या आत) २ लोक	९२,७४,४०३
६	साहित्य खरेदी २	१०,२७,५००
७	१०० + Event (३ तास)	१३,७४,१२०
८	२०० + (पूर्ण दिवस)	७,८८,९४०
		३,४५,८२,४१४

	उद्दिष्ट	१० वर्षातील एकूण खर्च	दशवार्षिक अंदाजित जमा	स्रोत
१	सीमावर्ती राज्य काम	२,४९,०७,४१९	०	मध्यवर्ती अर्थकार्यालय
२	भौगोलिक विस्तार महाराष्ट्र	३९,०६,९७१	०	मध्यवर्ती अर्थकार्यालय
३	किशोर विकास	२८,७०,७०२	२८,७०,७०२	अर्थरचना १ आधिक्य
४	प्रतिज्ञाग्रहण	६,६५,३६०	६,६५,३६०	अर्थरचना १ आधिक्य
५	समाजगट संपर्क यंत्रणा	१५,९२,६९२	१५,९२,६९२	अर्थरचना १ आधिक्य
६	वैचारिक तयारी	६,३९,२७०	६,३९,२७०	अर्थरचना १ आधिक्य
	एकूण	३,४५,८२,४१४		

अर्थरचना ३

१. **उद्योजकतेसाठी** स्वतंत्र उद्योग रचना स्थापन करून केंद्र शासन, राज्य शासन, वैयक्तिक संपर्क यातून विविध उद्योगांसाठीचे अर्थबळ उत्पन्न करत जाणे व त्यातून एक स्टार्ट अप निधी उभा करणे असे अपेक्षित आहे. हे स्टार्ट अप युवक विभागाच्या कामासाठी निधी उपलब्ध करून देणारे स्टार्ट अप आहेत. अथवा त्या त्या उद्योगाच्या पहिल्या टप्प्यात युवक विभागाने उपलब्ध करून दिलेला निधी आहे. हा निधी आवर्ती पद्धतीने वापरता राहिला जाईल. यातून तयार होणारे अर्थबळ ते ते उद्योग स्वावलंबी झाले की पुढच्या उद्योगात गुंतवले जातील. त्यामुळे हा खर्च युवक प्रबोधनच्या शिलकीतून उभा केला जाईल. क्रमशः त्यातील शिल्लक वाढती राहिल.
२. **राष्ट्रीय एकात्मतेची** शिबिरे / खर्च / दौरे हे ७०-८०% शुल्कातून व उर्वरित रक्कम ही त्यासाठीच्या विशेष देणगीतून मिळवली जाईल. शुल्करचनेतून साधारणपणे १९ लक्ष रूपये मिळवले जातील.
३. **सैद्धांतिकीकरणाचा** एकूण खर्च हा सहवासातून वृत्तिघडण या उद्दिष्टासाठी जमा होणाऱ्या शिलकीतून केला जाईल.
४. **सहवासातून वृत्तिघडण** या उद्दिष्टावरील एकूण दर्शविलेल्या खर्चापैकी महसुली खर्च शुल्कातून होईल. तो २.५ कोटी रूपये संकलितपणे धरलेला आहे. ६.५ कोटी हा आस्थापना निर्माणापोटी अंदाजित भांडवली खर्च धरलेला आहे, यात प्रबोधिनीची स्वतःची जागा उपलब्ध असेल असे गृहित धरले आहे. हा खर्च देणग्यांमधून उभा केला जाईल.

उपक्रमांप्रमाणे खर्च		
उद्दिष्ट	उपक्रम	१० वर्षातील एकूण खर्च
उद्योजकता	युवक प्रबोधन उद्योग उभे राहणे	३,६०,००,०००
	Start Up Fund	१,५०,००,०००
राष्ट्रीय एकात्मता	राष्ट्रीय एकात्मता शिबीरे	२६,२५,०००
सैद्धांतिकीकरण	सैद्धांतिकीकरण - मनुष्यबळ	३,००,०००
	सैद्धांतिकीकरण - इतर आस्थापना	५,००,०००
सहवासातून	सहवासातून वृत्तिघडण (उद्दिष्ट क्र. १६ पाहावे)	८,९०,००,०००
	एकूण	१३,८४,२५,०००

अर्थरचना ४: कार्यकर्ता निधी

कार्यकर्ता निधी यासाठी जमा कुठून होईल हे मांडणे अवघड आहे, याचे कारण काम करू लागणारे कार्यकर्ते कोणकोणत्या विभागात काय काम करतील त्यावर त्यांना निधी किती लागेल हे अवलंबून आहे. त्यामुळे युवक विभागात तयार होणारे कार्यकर्ते हे इतर विभागांसाठी व केंद्रांसाठी प्रशिक्षित मनुष्यबळ म्हणून उपलब्ध होतील. त्यांच्यासाठीचा खर्च त्या त्या विभागाच्या मानधनाच्या व वेतनाच्या धोरणांमधून तो तो विभाग मिळवेल हे गृहीत धरले आहे. काही निधी हा दरवर्षी गुरुदक्षिणा निधीतून प्रबोधिनीसाठी मिळत जाईल असे अपेक्षित धरले आहे. वार्षिक मानधनाचे आकडे हे सर्वसाधारण अपेक्षा या अर्थी धरलेले आहेत. सर्वच कार्यकर्ते वार्षिक ४ लक्ष या मानधनासह काम करतील असे नाही. आत्ताचेही काही कार्यकर्ते २.५ लक्ष प्रति वर्ष इतक्या मानधनासह काम करू लागलेले आहेत. त्यानुसारच या गरजा कमी जास्त होत जातील. त्यामुळे येथे नोंदवलेला निधी हा प्रबोधिनीत या कामासाठी संकलित होणाऱ्या देणग्यांमधून उपलब्ध होत जाईल असे गृहित धरले आहे.

	कार्यकर्ते	प्रति कार्यकर्ता वार्षिक मानधन	एकूण निधी
वर्ष २०२२-२३	६	४०००००	२४,००,०००
वर्ष २०२३-२४	१२	४०००००	४८,००,०००
वर्ष २०२४-२५	२०	४०००००	८०,००,०००
वर्ष २०२५-२६	२५	४४००००	१,१०,००,०००
वर्ष २०२६-२७	३०	४४००००	१,३२,००,०००
वर्ष २०२७-२८	३५	४४००००	१,५४,००,०००
वर्ष २०२८-२९	४५	४४००००	१,९८,००,०००
वर्ष २०२९-३०	५५	४८४०००	२,६६,२०,०००
वर्ष २०३०-३१	६५	४८४०००	३,१४,६०,०००
वर्ष २०३१-३२	७५	४८४०००	३,६३,००,०००
			१६,८९,८०,०००

एकूण अर्थसंकल्पाचा संकलित आकडा

३७.६७ कोटी रूपये.

(देणग्यांमधून साधारणपणे २३ कोटी रूपये मिळवावे लागतील.